

Uloga lokalne i regionalne samouprave u sportsko - turističkim manifestacijama Međimurja

Hren, Viktorija

Graduate thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Polytechnic of Međimurje in Čakovec / Međimursko veleučilište u Čakovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:110:254031>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-16**

Repository / Repozitorij:

[Polytechnic of Međimurje in Čakovec Repository - Polytechnic of Međimurje Undergraduate and Graduate Theses Repository](#)

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU
STRUČNI DIPLOMSKI STUDIJ
MENADŽMENT TURIZMA I SPORTA

VIKTORIJA HREN

**ULOGA LOKALNE I REGIONALNE SAMOUPRAVE
U SPORTSKO-TURISTIČKIM MANIFESTACIJAMA
MEĐIMURJA**

DIPLOMSKI RAD

Čakovec, srpanj 2023.

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU
STRUČNI DIPLOMSKI STUDIJ
MENADŽMENT TURIZMA I SPORTA

VIKTORIJA HREN

**ULOGA LOKALNE I REGIONALNE SAMOUPRAVE
U SPORTSKO-TURISTIČKIM MANIFESTACIJAMA
MEĐIMURJA**

**THE ROLE OF LOCAL AND REGIONAL SELF-
GOVERNMENT IN SPORTS AND TOURIST EVENTS
IN MEĐIMURJE**

DIPLOMSKI RAD

Mentorica:

doc. dr. sc. Nevenka Breslauer, prof. struč. stu.

ČAKOVEC, SRPANJ 2023.

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU
POVJERENSTVO ZA DIPLOMSKI ISPIT

Čakovec, 20. veljače 2023.

država: **Republika Hrvatska**
Predmet: **Sport u turizmu**

DIPLOMSKI ZADATAK br. 2022-MTSD-I-81

Pristupnik: **Viktorija Hren (0313013346)**
Studij: **Menadžment turizma i sporta**

Zadatak: **Uloga lokalne i regionalne samouprave u sportsko - turističkim manifestacijama Međimurja**

Opis zadatka:

Međimurska županija najsjevernija je administrativno-teritorijalna jedinica u Republici Hrvatskoj. Sjedište joj je u Čakovcu. Međimurska županija je 2022. godine proglašena Europskom regijom sporta i prva je regija u Hrvatskoj s tom titulom. Lokalna samouprava županije iskoristila je titulu na najbolji mogući način - organiziravši brojne manifestacije, reprezentacije, promocije sporta i uključivanje stanovnika u brojne sportske događaje. U županiji je trenutno registriran velik broj sportaša koji su učlanjeni u sportske klubove i udruge. Sport ima sve značajniju i zapaženiju ulogu kao dio turističke ponude. Upravna tijela Međimurske županije, kao i ostalih gradova i općina na području Međimurske županije laskavom titulom Europske regije sporta žele povećati broj stanovnika koji se rekreativno bave sportom, dati još snažniju podršku programima i projektima sportskih udruga, ulagati u razvoj inovativnih, kvalitetnih sportskih programa, te sportske i turističke aktivnosti. Valjalo bi napomenuti da je i sam Grad Čakovec je 2020. godine bio nositelj titule Europskog grada sporta. Čakovec je grad koji živi i diše sport. Zrcaljenje svega navedenog u turističkoj ponudi najbolje pokazuje titula destinacije godine u kategoriji najuspješnije destinacije održivog turizma koju je dobila Međimurska županija kasnije ove godine.

Rok za predaju rada: 20. rujna 2023.

Mentor:

Predsjednik povjerenstva za
diplomski ispit:

doc. dr. sc. Nevenka Breslauer

ZAHVALA

Želim iskazati duboku zahvalnost svojoj mentorici doc. dr. sc. Nevenki Breslauer, prof. struč. stu., na uloženom vremenu, trudu, uputama i stručnim savjetima koji su mi pomogli da uspješno privedem rad kraju. Također, želim izraziti neizmjernu zahvalnost svojoj kćeri, mužu i našim obiteljima na neizmjernoj podršci koju su mi pružili tijekom mog studiranja.

SAŽETAK

Međimurska županija najsjevernija je administrativno-teritorijalna jedinica u Republici Hrvatskoj. Sjedište joj je u Čakovcu. Međimurska županija je 2022. godine proglašena Europskom regijom sporta i prva je regija u Hrvatskoj s tom titulom. Jedinice lokalne samouprave, kao i sama Međimurska županija, iskoristila je titulu na najbolji mogući način – organiziravši brojne manifestacije, reprezentacije, s ciljem promocije sporta i uključivanja stanovnika u brojne sportske događaje.

U županiji je trenutno registriran velik broj sportaša koji su članovi sportskih klubova i udruga. Sport ima sve značajniju i zapaženiju ulogu kao dio turističke ponude. Upravna tijela Međimurske županije, kao i ostalih gradova i općina na području Međimurske županije laskavom titulom Europske regije sporta žele povećati broj stanovnika koji se rekreativno bave sportom, dati još snažniju podršku programima i projektima sportskih udruga, ulagati u razvoj inovativnih, kvalitetnih sportskih programa, kao i u sportske i turističke aktivnosti. Vrijedi istaknuti da je i grad Čakovec 2020. godine bio nositelj titule Europskog grada sporta. Čakovec je grad koji živi i diše za sport. Zrcaljenje svega navedenog u turističkoj ponudi najbolje pokazuje titula destinacije godine u kategoriji najuspješnije destinacije održivog turizma, koju je Međimurska županija dobila krajem 2022. godine.

Ključne riječi: *Europska regija sporta, lokalna samouprava, Europski grad sporta, Čakovec*

ABSTRACT

Međimurje County is the northernmost administrative-territorial unit in the Republic of Croatia. Its headquarters is in Čakovec. In 2022, Međimurje County was declared the European Region of Sport and became the first region in Croatia to receive that title.

The local self- government units, as well as Međimurje County itself, made the best use of the title by organizing numerous events and teams aimed at promoting sports and involving residents in various sporting activities.

Currently, a large number of athletes who are members of sports clubs and associations are registered in the county. Sport plays an increasingly important and prominent role as part of the tourist offer. The administrative bodies of Međimurje County, as well as other cities and municipalities in the area, aim to increase the number of residents engaging in recreational sports, provide stronger support to programs and projects of sports association, invest in the development of innovative and high-quality sports programs, as well as sports and tourism activities.

It is worth noting that the city of Čakovec itself held the title of European City of Sport in 2020. Čakovec is a city that lives and breathes sports. The reflection of all mentioned aspects in the tourist offer is best demonstrated by the title of Destination of the Year in the category of the most successful sustainable tourism destination, which the Međimurje County received in late 2022.

Keywords: *European Region of Sport, local-self-government, European City of Sport, Čakovec*

SADRŽAJ

SAŽETAK

1. UVOD	6
2. MEĐIMURSKA ŽUPANIJA	7
2.1. POVIJEST MEĐIMURSKE ŽUPANIJE	9
2.2. POVIJEST TURIZMA U MEĐIMURSKOJ ŽUPANIJI	11
3. LOKALNA I REGIONALNA SAMOUPRAVA	15
4. SPORTSKI TURIZAM	17
4.1. SPORT I TJELESNA AKTIVNOST	17
4.2. SPORTSKI TURIZAM U MEĐIMURSKOJ ŽUPANIJI	19
4.3. ODRŽIVI TURIZAM MEĐIMURSKE ŽUPANIJE	21
4.4. STATISTIČKI PODACI TURIZMA U MEĐIMURSKOJ ŽUPANIJI	25
4.5. BUDUĆNOST TURIZMA U MEĐIMURJU	27
5. EUROPSKA REGIJA SPORTA	29
5.1. SPORTSKO-TURISTIČKE MANIFESTACIJE I SADRŽAJI	31
6. ULOGA LOKALNE I REGIONALNE SAMOUPRAVE	36
6.1. JAVNI NATJEČAJI	38
6.2. PROJEKTI	43
6.2.1. Amazing Amazon of Europe Bike Trail	43
6.2.2. Cycle in a network	45
6.2.3. Mura – Drava Bike	46
7. ANKETA	47
8. ZAKLJUČAK	55
LITERATURA	57
POPIS SLIKA	62
POPIS TABLICA	62
GRAFIČKI PRIKAZI	62

1. UVOD

Uvidjevši važnost i ulogu koju sport ima za zdravlje, socijalizaciju, duhovni život, ali i za turizam i identitet po kojem će se turistički proizvod razlikovati od ostalih, lokalna i regionalna samouprava u Međimurskoj županiji nastojala je to usmjeriti prema najboljem rješenju, odnosno pretvaranju iste u sportsko-turističku destinaciju.

Konstantnim javnim natjecajima, potporama i sufinanciranjem sportsko-turistički život Županije raste iz dana u dan. Prepoznajući pozitivan utjecaj koji on ima na lokalno stanovništvo i turiste, isti je postao brendirani turistički proizvod zbog kojega svake godine sve veći i veći broj turista dolazi u Međimursku županiju kako bi se posvetio čarima aktivnog turizma. Lokalna i regionalna samouprava transparentno i pravovremeno izvještava i objavljuje na svojim internetskim stranicama natječaje u čijim su pravilnicima jasno navedeni svi kriteriji prema kojima pojedinačno prijavljeni objekt/događaj/manifestacija pridonose na lokalnoj i županijskoj razini.

Sportski turizam, odnosno aktivni turizam povezuje sve ono najbolje što turizam i sport nude – kulturološko istraživanje i učenje o kulturi i tradiciji, zdravo tijelo i zdrav duh te aktivno istraživanje i uživanje u ljepotama prirodnih krajolika Međimurske županije.

Sve navedeno obilježeno je titulom Europske regije sporta za 2022. godinu čime je postala prva hrvatska županija kojoj je to pošlo za rukom. To je samo dalo dodatnu motivaciju županiji koja je odgovorila ugošćavanjem brojnih manifestacija, poboljšavanjem sportske infrastrukture te promocijom i uključivanjem što većeg broja građana u sportske događaje i sportske aktivnosti.

U svrhu ovog diplomskog rada provedena je anketa među stanovnicima Međimurske županije vezana za njihove stavove o ulozi lokalne i regionalne samouprave u sportsko-turističkim manifestacijama u Županiji.

Hipoteza: lokalna i regionalna samouprava svojim je angažmanom unaprijedila sportsko-turističke manifestacije i sadržaje u Međimurskoj županiji.

2. MEĐIMURSKA ŽUPANIJA

Međimurska županija smještena je na sjeveru Republike Hrvatske, uz granicu s Mađarskom i Slovenijom. Sjedište joj je grad Čakovec, koji prema popisu iz 2021. broji 15.078 stanovnika. Od ostalih većih naselja tu su Prelog, Nedelišće, Mursko Središće, Kotoriba i Donja Dubrava (Enciklopedija.hr, 2023). Poznata je po svojoj bogatoj kulturnoj baštini, očuvanoj tradiciji i prekrasnim prirodnim pejzažima. Bogata kulturna baština očituje se u raznim oblicima, uključujući arhitekturu, tradiciju, umjetnost, gastronomiju i glazbu. Tu su još brojne znamenitosti poput crkvi, muzeja, galerija te drugih kulturno-povijesnih spomenika.

Tradicionalnu međimursku gastronomiju koju karakterizira bogatstvo jela od mesa, povrća i tijesta, a posebno se ističu međimurska gibanica, meso z tiblice, bučino ulje, i druge delicije.

Najrazvijenije gospodarske djelatnosti su poljoprivreda, prehrambena industrija, strojogradnja, drvna industrija i turizam. U turističkoj ponudi nalaze se brojni sportski tereni, staze za hodanje i biciklizam, ribnjaci za ribolov, vinske ceste i drugi sadržaji.

Brojne manifestacije, poput Porcijunkulova, privlače posjetitelje iz cijele Hrvatske i inozemstva.

Jedan od najznačajnijih kulturnih spomenika u Međimurju je Stari grad u Čakovcu, koji datira iz 13. stoljeća. Unutar kompleksa Starog grada nalazi se i poznati dvorac, koji je kroz povijest bio dom mnogih plemićkih obitelji, a danas je otvoren za posjetitelje.

Međimurje je poznato i po svojoj tradicionalnoj međimurskoj glazbi, pjesmama, plesovima i običajima koji su se održali kroz stoljeća. Folklorne skupine iz Međimurja izvode tradicionalne pjesme i plesove na festivalima, manifestacijama i drugim kulturnim događanjima kako bi predstavili bogatu glazbenu tradiciju regije.

Uz to, u Međimurju se održavaju brojna glazbena događanja, poput festivala međimurske popevke i drugih koncerata.

Ivan N. Novak u svojoj *Istini o Međimurju* piše:

Dodjite danas sa mnom u Međimurje, dodjite da pogledate našeg čovjeka, da mu – ako je moguće – zavirite u dušu, da mu opipate bilo, običi će vas neka tjeskoba, jer ćete se uvjeriti, da on diše drugim duhom nego vi, da mu bilo kuca drukčije nego vaše... (Novak, 1907)

Međimurski prirodni pejzaži su prekrasni i raznoliki, sa svojim brežuljcima, dolinama rijeke Mure i Drave, ravnicama i šumama. Osim toga, u Međimurju se nalaze brojna prirodna bogatstva, poput termalnih izvora, rijeka, jezera i parkova. Glavne rijeke Međimurja su Drava i Mura. Šume zauzimaju 20 % ukupne površine, a većina ih je u Gornjem Međimurju.

Zaštićenih područja u Međimurskoj županiji ima ukupno 12, od kojih se mogu istaknuti spomenik prirode Bedekovićeve grabe, značajni krajobraz rijeke Mure te regionalni park Mura-Drava. Regionalni park Mura-Drava značajan je po tome što je prvi regionalni park u Republici Hrvatskoj (2011.). Zakonom o zaštiti prirode park je definiran kao „prirodno ili dijelom kultivirano područje kopna i/ili mora velike bioraznolikosti i/ili georaznolikosti, s vrijednim ekološkim obilježjima i krajobraznim vrijednostima“ (Međimurska-priroda.info, 2023). Slika 1. prikazuje pejzaž regionalnog parka Mura-Drava.

Slika 1. Regionalni park Mura-Drava

Izvor: Međimurska-priroda.info, 2023

2.1. POVIJEST MEĐIMURSKE ŽUPANIJE

Prostor Međimurja je naseljen još od prapovijesti, a najpoznatije stanovništvo bilo je pleme Sereti čije je porijeklo ilirsko-keltsko, a kasnije romansko.

Međimurska županija je kroz svoj povijesni razvoj bila pod vlašću različitih država i naroda, a njezina povijest obilježena je brojnim događajima i osobama. U antičko doba, ovaj je kraj bio naseljen ilirskim plemenima, a kasnije su ga osvojili Rimljani, koji su ovdje sagradili nekoliko utvrda, a pripadalo je pod njihovu provinciju Ilirik, odnosno Gornji Ilirik kada je u 1. stoljeću došlo do podjele provincija. Nakon pada Rimskog Carstva Međimurje je bilo pod vlašću germanskih plemena, odnosno oko 400. godine u područje provaljuju Goti, Huni, Ostrogoti i Langobardi da bi ga poslije osvojili Mađari. Dolaskom Mađara na prostoru su česti sukobi između dinastije Arpadovića i gospodara Ptuja. Toponim „Međimurje“ prvi put se spominje 1226. i to u listini kojom se rješavao spor između međimurskih plemića (Međimurje.info, 2022).

Slika 2. prikazuje kartu Međimurja iz razdoblja početka mađarske vladavine. Karta je naslovljena kao *Tabula Topographica Insulae Muro-Dravanae*, odnosno *Topografska karta otoka Mursko-dravskog* (Kalšan, 2006).

Slika 2. Topografska karta Mursko-dravskog otoka

Izvor: Međimurje info, *Međimurje kroz povijest*

Tijekom srednjeg vijeka Međimurje je bilo pod vlašću različitih plemićkih obitelji, posebice Zrinskih i Frankopana. Najpoznatiji član obitelji Zrinski bio je Nikola Zrinski, koji se istaknuo u borbi protiv Osmanlija u bitki kod Siska 1593. godine. Međimurje je bilo mjesto bitke između Habsburške Monarhije i Osmanlijskog Carstva 1664. godine. Prije toga se velik broj stanovnika naselio na području Međimurja zbog bijega od osmanskog pustošenja. Zrinski u 17. stoljeću na rijeci Muri grade utvrde Legrad, Čakovec i Podturen (Heršak & Šimunko, 1990).

Kasnije, tijekom 19. stoljeća, Međimurje je bilo dio Habsburške Monarhije, a kasnije Austro-Ugarske. Po završetku Prvog svjetskog rata pripojeno je Državi Srba, Hrvata i Slovenaca, odnosno Hrvatskoj. 24. prosinca 1918. mađarski major Karoly Gyory predaje Čakovec riječima „Javljam pokorno da Vam predajem grad Čakovec“ (Međimurska-županija.hr, 2022). Tijekom Drugog svjetskog rata, ovaj kraj bio je pod okupacijom mađarskog fašističkog režima, a nakon rata Međimurje je postalo dio socijalističke

Jugoslavije. Međimurska županija osnovana je u prosincu 1992. godine donošenjem Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (Enciklopedija.hr, 2023).

2.2. POVIJEST TURIZMA U MEĐIMURSKOJ ŽUPANIJI

Prvi međimurski hotel, Bahnhof, izgrađen je 1898. godine zbog potreba putnika koji su putovali na relaciji Čakovec – Varaždin – Zaprešić – Zagreb. Vlasnik hotela je bio Elemer Vajda, kasniji vlasnik i drugog hotela imena Hackl. Hotel Bahnhof radi do Drugog svjetskog rata (Kovač, 2021). Slika 3. prikazuje razglednicu hotela Bahnhof.

Slika 3. Razglednica hotela Bahnhof u Čakovcu

Izvor: Blaga i misterije, 2018

Sljedeći poznati hotel je bio Metropol, poznat po izvršnoj hrani i zabavama, a radi sve do kraja Drugog svjetskog rata. Hotel Park otvoren je 1966. godine, a otvoren je i danas, s kapacitetom od 220 ležajeva. Osim hotela, u Čakovcu se nalazio i trgovački kasino sa salonima za igre, salonima za čitanje te salonima za članove kasina. Isto tako, u njemu su organizirani koncerti, poetske večeri kao i razni tečajevi i predavanja.

Dodatni doprinos međimurskom turizmu daje i čakovečko kupalište. Cijeli kompleks se sastojao od bazena, terena za odbojku i stolni tenis te restorana poznatog po svojem ljetnom plesnjaku. Slika 4. prikazuje Čakovečko kupalište (Pospišil, 2004).

Slika 4. Čakovečko kupalište

Izvor: Muzej Međimurja Čakovec, 2020

Prvi zapisi o sportskom turizmu Međimurja povezuju se s gostionicom u vlasništvu Stjepana Horvata u Svetom Jurju na Bregu, a datiraju iz 1927. godine. Horvat propagira i poziva ljude na šetnju gornjim dijelom Međimurja s reklamom *Promjenu zraka možete postići, ako učinite par ljetnih izleta u okolicu Sv. Juraj na Bregu*. (Breslauer, Sport i rekreacija u turizmu, 2022). Slika 5. prikazuje goste u vrtu Horvatove gostionice.

Slika 5. Gosti u Horvatovoj gostionici 1927. godine

Izvor: Breslauer, 2022

Manifestacije vezane za razvoj turizma i privlačenje domaćih i stranih gostiju su tribina naziva *Čakovec Četvrtkom* na kojoj nastupaju domaći i inozemni glazbeni orkestri te se prikazuju premijere hrvatskih filmova, te kulturna manifestacija *Majski muzički memorijal Josip Slavenski* (Kovač, 2021).

Prema posljednjim dostupnim podacima, Međimurska županija ima 84 različite sportske manifestacije kao npr. Utrka Općine Mala Subotica, ČK 10, *Hog Race* i sl. Ostale manifestacije su glazbenog, gastronomskog, vjerskog, tradicionalnog i kulturnog karaktera. Utrka *Hog Race* je u obliku festivala koji uključuje adrenalinski park, gastronomsku ponudu te igre za posjetitelje. Utrka privlači posjetitelje i sudionike iz cijele države i svijeta, a trasa trkačke staze prolazi gornjim Međimurjem, šumskim terenima, livadama, uglavnom uz park prirode Bedekovićeve grabe. Slika 6. prikazuje logo festivala.

Slika 6. Logo Hog Race festivala

Izvor: Hog-race.hr, 2023

3. LOKALNA I REGIONALNA SAMOUPRAVA

Lokalna i regionalna samouprava su dvije razine uprave koje obavljaju različite funkcije u društvu. Ovaj dvostupanjski sustav samouprave uveden je 1992. godine Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj, kada je ista bila sastavljena od 486 jedinica lokalne i 20 jedinica područne (županijske) samouprave. U međuvremenu je broj jedinica lokalne samouprave porastao na 555, a broj gradova je sa 68 povećan na 126 (Koprić, 2010). Lokalna samouprava se odnosi na upravu koja obavlja funkcije na razini općina, gradova i mjesta, a njezina glavna zadaća je upravljanje lokalnim resursima i zadovoljavanje potreba građana na lokalnoj razini. Ova razina samouprave obično obavlja funkcije kao što su urbanističko planiranje, gradnja infrastrukture, javna rasvjeta, gospodarenje otpadom, javna sigurnost i druge funkcije koje se odnose na lokalnu zajednicu.

Regionalna samouprava, s druge strane, obuhvaća upravu na razini županija ili pokrajina. Njezina glavna zadaća je koordiniranje i planiranje regionalnih aktivnosti od šireg društvenog značaja, a uključuje funkcije kao što su razvoj gospodarstva, regionalno planiranje, obrazovanje, kulturu, turizam i druge aktivnosti koje se odnose na regiju.

Obje razine samouprave funkcioniraju kroz predstavnička tijela koja se sastoje od predstavnika građana koji su izabrani na lokalnim izborima i imaju ovlasti donositi odluke i upravljati javnim resursima u skladu sa zakonima i propisima. U Republici Hrvatskoj lokalna i područna (regionalna) samouprava regulirane su odredbama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, koji definira njihove funkcije i ovlasti te način na koji se biraju predstavnici građana u predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (Koprić, 2010).

Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi je glavni zakon koji regulira lokalnu područnu (regionalnu) samoupravu u Republici Hrvatskoj. Zakon je donesen 2001. godine, a naknadno su doneseni brojni Zakoni o izmjenama i dopunama istog. Navedeni Zakon definira ustrojstvo i djelokrug lokalne i područne (regionalne) samouprave, kao i njihove ovlasti i odgovornosti. Prema zakonu, lokalna samouprava u Hrvatskoj se dijeli na općine i gradove, a regionalna samouprava se dijeli na županije. Svaka jedinica lokalne samouprave ima svoje predstavničko tijelo, odnosno gradsko ili općinsko vijeće te izvršno

tijelo, odnosno gradonačelnika ili općinskog načelnika, dok jedinica područne (regionalne) samouprave ima svoju Skupštinu kao predstavničko tijelo i Župana kao izvršno tijelo (Koprić, 2010).

Ovlasti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave uključuju, između ostalog, urbanističko planiranje, gradnju infrastrukture, gospodarenje otpadom, javnu rasvjetu, javnu sigurnost, održavanje javnih površina, razvoj turizma i gospodarstva, obrazovanje i kulturu. Zakon propisuje način financiranja lokalne i regionalne samouprave, što uključuje prihode od poreza, naknade za korištenje javnih dobara, subvencije iz državnog proračuna i drugo.

Zakon uređuje postupak izbora predstavnika građana u lokalnoj i regionalnoj samoupravi, uvjete i način kandidiranja, te prava i obveze izabranih predstavnika. Uz navedeni zakon, postoje i drugi zakoni koji se odnose na pojedine aspekte lokalne i regionalne samouprave, kao što su Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, Zakon o komunalnom gospodarstvu, Zakon o javnoj nabavi i drugi.

Problem koji je Republika Hrvatska imala, ali i dalje ima kada je u pitanju većina županija jest prevelika složenost teritorijalne strukture. Uz to što je složena, ista je ujedno nedovoljno uravnotežena, nedovoljno učinkovita sa (u pravilu) slabim razvojnim kapacitetima. Neuravnoteženost se zrcali kroz činjenicu da se unutar jedne kategorije mogu pronaći vrlo velike i vrlo male jedinice. Primjer su općine Cviljane i Čepin – Cviljane sa svojih 460 stanovnika (Općina Cviljane, n.d.), a Čepin 12 000 (Wikiwand, 2023). Neuravnoteženost na razini županija ponajprije se odnosi na površinu županija; Međimurska je za svojih 729 km² najmanja, dok je Ličko-senjska sa svoja 5.353 km² najveća – omjer je 1 : 7,3. Situacija je obrnuta po pitanju gustoće naseljenosti – Ličko-senjska ima gustoću 9,52 st/km² što je čini najrjeđe naseljenom, a Međimurska 155,99 st/km² što je čini najgušće naseljenom županijom.

Isto tako, problem neučinkovitosti, koji je uočen kod većina županija, ne može se uočiti kod Međimurske županije, čija je lokalna i regionalna samouprava već dugi niz godina na zavidnom nivou efikasnosti, u duhu *kameralizma* i njegove doktrine o potrebi postizanja efikasne uprave. To se prvenstveno postiže pravodobnim i ispravnim osiguranjem javnih usluga te kulturom organizacije i uprave koja omogućava efikasnost i uspjeh (Koprić, 2010).

4. SPORTSKI TURIZAM

Nekoliko je definicija sportskog turizma. Gibson ga definira kao „slobodno putovanje koje pojedinac vrši van mjesta stanovanja u svrhu aktivnog sudjelovanja u sportu ili kao gledatelj ili kao slavljениk“. Bartoluci ga definira kao „vrstu turizma kojoj je glavni motiv putovanje i boravak turista u turističkom odredištu“. Hall tvrdi kako je riječ o „turističkom putovanju motiviranom sportom, rekreacijom tj. željom za praćenjem ili sudjelovanjem na sportskom događaju“ (Breslauer, Sport i rekreacija u turizmu, 2022).

4.1. SPORT I TJELESNA AKTIVNOST

Sport je aktivnost koja se izvodi radi zadovoljstva, rekreacije, natjecanja ili profesionalne karijere, a uključuje različite fizičke aktivnosti koje se izvode pojedinačno ili ekipno. Sport ima mnoge pozitivne učinke na zdravlje i dobrobit ljudi, a neki od najvažnijih su sljedeći:

- Fizička kondicija, jer pomaže u razvoju mišićne snage, izdržljivosti i fleksibilnosti. Redovita tjelovježba pomaže u održavanju zdravog srca, pluća i krvnih žila, te smanjuje rizik od pretilosti, dijabetesa i drugih zdravstvenih problema.
- Mentalna dobrobit, jer bavljenje sportom ima pozitivan utjecaj na mentalno zdravlje. Tjelesna aktivnost oslobađa endorfin, hormon sreće koji pomaže u smanjenju stresa, anksioznosti i depresije.
- Socijalna interakcija, jer sport omogućuje druženje s drugim ljudima, razvijanje prijateljstva i stvaranje timskog duha, ujedno pomaže u razvoju socijalnih vještina poput komunikacije, suradnje, poštovanja pravila i tolerancije prema drugima.
- Zabava i relaksacija, jer sport je zabavna i opuštajuća aktivnost koja može pomoći u smanjenju stresa i poboljšanju raspoloženja. Mnogi ljudi uživaju u igranju i gledanju sportskih događaja, što im može pružiti osjećaj zajedništva i pripadnosti (Marić, Lovrić, & Franjić, 2020).

Tjelesna aktivnost igra važnu ulogu u održavanju dobrog zdravlja i općenito poboljšava kvalitetu života. Najvažniji benefiti tjelesne aktivnosti koji i daju zamah sportskom turizmu u doba kada se želi biti što zdravijim su:

- Poboljšava srčano-žilni sustav, odnosno jača cirkulaciju i srce, čime se smanjuje rizik od srčanih bolesti.
- Povećava se snaga i izdržljivost, poboljšavaju se mišićna snaga i izdržljivost zbog čega raste kvaliteta života.
- Poboljšava se zdravlje kostiju jer smanjuje rizik od osteoporoze i poboljšava gustoću kostiju.
- Smanjuje se rizik od raznih bolesti kao što su dijabetes tipa 2, neke vrste raka, visokog krvnog tlaka i depresije.
- Poboljšava se tjelesna težina s obzirom na to da se uz zdravu prehranu održava zdrava tjelesna težina i smanjuje rizik od pretilosti.
- Poboljšava se kognitivna funkcija – poboljšava pamćenje, koncentraciju i druge kognitivne funkcije.
- Poboljšava se san, njegova kvaliteta i regulacija.
- Pomaže u smanjenju stresa i poboljšava općenito mentalno zdravlje (Prskalo & Sporiš, 2016).

Antropološki gledano, tjelesna aktivnost je bila važna za preživljavanje ljudske vrste i napredak. Prije modernog doba, ljudi su morali hodati, trčati, loviti i skupljati hranu kako bi preživjeli. Stoga se ljudsko tijelo prilagodilo kretanju i fizičkoj aktivnosti. Međutim, u moderno doba, mnogi ljudi sjede za radnim stolom i manje se kreću, što može dovesti do negativnih zdravstvenih posljedica. Iz tog razloga je važnost aktivnog i sportski orijentiranog turizma sve očitija (Prskalo & Sporiš, 2016).

Božović tvrdi kako se kroz amaterski sport pojedinac rekreativno izražava te spontano zadovoljava potrebu za socijalizacijom (Breslauer, Sport i rekreacija u turizmu, 2022).

4.2. SPORTSKI TURIZAM U MEĐIMURSKOJ ŽUPANIJI

Sportski turizam je oblik turizma koji se temelji na aktivnostima povezanim sa sportom, tj. putovanjima s ciljem sudjelovanja u sportskim događajima ili aktivnostima. Sve više dobiva na popularnosti, pogotovo među mladima i aktivnim ljudima koji žele spojiti putovanje s tjelesnom aktivnošću i sportskim izazovima.

Uključuje razne aktivnosti kao što su skijanje, planinarenje, ronjenje, jedrenje, surfanje, rafting, biciklizam, planinarenje, trčanje i drugo. Obično uključuje boravak u hotelima, apartmanima ili kampovima u blizini mjesta gdje se odvijaju sportske aktivnosti (Gržinić, 2020).

Sport je važan dio svakodnevnog života mnogih ljudi, stoga sportski turizam ima veliki utjecaj na turizam općenito, kao i na gospodarstvo regija i gradova. Sportski događaji i manifestacije privlače velik broj turista i navijača, što pruža izvrsnu priliku za promociju turističkih odredišta (Alfieri, 1994).

Sportski turizam ima mnoge benefite za gospodarstvo i lokalnu zajednicu, kao što su povećanje turističkih prihoda, zapošljavanje, poboljšanje infrastrukture i promocija određenog područja. Turisti koji putuju zbog sportskih aktivnosti često ostaju duže vrijeme i troše više novca na smještaj, hranu i druge aktivnosti u usporedbi s običnim turistima. Sportski događaji privlače velik broj gledatelja i medija, što može povećati vidljivost određene regije i poboljšati njezin ugled (Portal Privatni smještaj, 2021).

Glavne sastavnice sportske djelatnosti su organizacija sporta, njegova ekonomska dimenzija, inovativnost strateškog sportskog menadžmenta te socijalizacija (Breslauer, Sport i rekreacija u turizmu, 2022).

Sportske manifestacije su događaji koji okupljaju sportaše, navijače i posjetitelje iz različitih dijelova svijeta i imaju veliku važnost za razvoj sporta i promociju destinacije u kojoj se održavaju. Osim sportskih natjecanja, na manifestacijama se često organiziraju i kulturne, zabavne i društvene aktivnosti koje privlače širok spektar posjetitelja.

Kada se sportske manifestacije organiziraju u manjim gradovima ili županijama, imaju značajniji utjecaj na gospodarstvo te destinacije (Breslauer, Sport i rekreacija u turizmu, 2022). Velik broj posjetitelja privlači potrošnju u lokalnoj ekonomiji, što dovodi do rasta prihoda i novih radnih mjesta. Primjerice, sportska manifestacija poput utrke biciklista

privući će velik broj navijača i posjetitelja koji će potrošiti novac na smještaj, hranu, suvenire i druge proizvode i usluge, čime se potiče rast lokalne ekonomije (Dujmović, Kultura turizma, 2014). Važno je napomenuti da su velike sportske manifestacije često pogubne za gospodarstvo, a najbolji primjer su Olimpijske igre, te je stoga puno bolje organizirati i nastaviti s organiziranjem malih sportskih manifestacija.

Sportske manifestacije mogu pružiti priliku za promociju kulturne baštine, turističkih atrakcija i prirodnih ljepota regije u kojoj se održavaju. Organizatori često uključuju lokalne znamenitosti u program manifestacije, što može privući posjetitelje koji će se vratiti u regiju radi daljnjeg istraživanja. Na taj se način može pomoći u očuvanju kulturne i prirodne baštine te povećati svijest o njenom značaju. Međimurje ima svoje prirodne ljepote, kao što su rijeke Mura i Drava, brojni vinogradi i prekrasna ruralna područja, koje pružaju mogućnosti za razne sportske aktivnosti poput biciklizma, hodanja i ribolova.

Osim gospodarskih i turističkih koristi, sportske manifestacije imaju i brojne druge prednosti za društvo. Sportske i rekreacijske manifestacije i događanja promiču zdrav život i tjelesnu aktivnost, koji su ključni za prevenciju različitih bolesti i poboljšanje općeg zdravlja stanovništva (Breslauer, 2012). Uz to, sport može biti izuzetno važan za društvenu integraciju, promicanje tolerancije i borbu protiv diskriminacije (Dujmović, Kultura turizma, 2014).

Organiziranjem na regionalnoj ili nacionalnoj razini, sportske manifestacije mogu poslužiti i kao sredstvo za jačanje identiteta i povezanosti među ljudima. Navijači iz različitih dijelova zemlje zajedno navijaju za svoje timove, što stvara osjećaj zajedništva i pripadnosti. Osim toga, sportske manifestacije često privlače medijsku pažnju i mogu pomoći u podizanju svijesti o važnim društvenim pitanjima i problemima.

Hrvatska je prepoznata kao destinacija za sportski turizam zbog svoje raznolikosti prirodnih ljepota, bogate kulturne baštine i idealnih uvjeta za mnoge sportske aktivnosti. Hrvatska obala s mnogim otocima i uvalama idealne su za jedrenje, ronjenje, *windsurfing* i *kiteboarding*. Unutrašnjost Hrvatske nudi mnogo mogućnosti za sportske aktivnosti, poput planinarenja, biciklizma, raftinga i ribolova (Brkljača-Pucar, 2016).

4.3. ODRŽIVI TURIZAM MEĐIMURSKE ŽUPANIJE

Održivi turizam (engl. *sustainable tourism*) je vrsta turizma koja se temelji na očuvanju prirodnih i kulturnih resursa te društveno-ekonomskoj dobrobiti lokalne zajednice. Održivi turizam promiče društveno odgovorno putovanje koje ima minimalni utjecaj na okoliš, pozitivno utječe na lokalno gospodarstvo i društvenu zajednicu te istovremeno pruža autentično iskustvo putovanja turistima.

Usmjeren je ka očuvanju prirodnih resursa poput divljine, nacionalnih parkova, ekosustava, rijeka, jezera i oceana, a dodatno promiče očuvanje kulturnih resursa poput povijesnih znamenitosti, muzeja, festivala, tradicionalnih običaja, lokalne kuhinje i umjetnosti (Brkljača-Pucar, 2016).

Ono što karakterizira održivi turizam jest njegova društveno-ekonomska održivost, koja se odnosi na stvaranje prilika za lokalne zajednice kako bi profitirale od turizma. To uključuje stvaranje radnih mjesta u turističkoj industriji, kao i poboljšanje infrastrukture i usluga za lokalne stanovnike.

Održivost počiva na tri stupa – društvenom, okolišnom i gospodarskom. Ta tri stupa se međusobno preklapaju tako da su se pomirile okolišne, socijalne i ekonomske potrebe. To najbolje prikazuje Slika 7.

Slika 7. Sastavnice održivosti

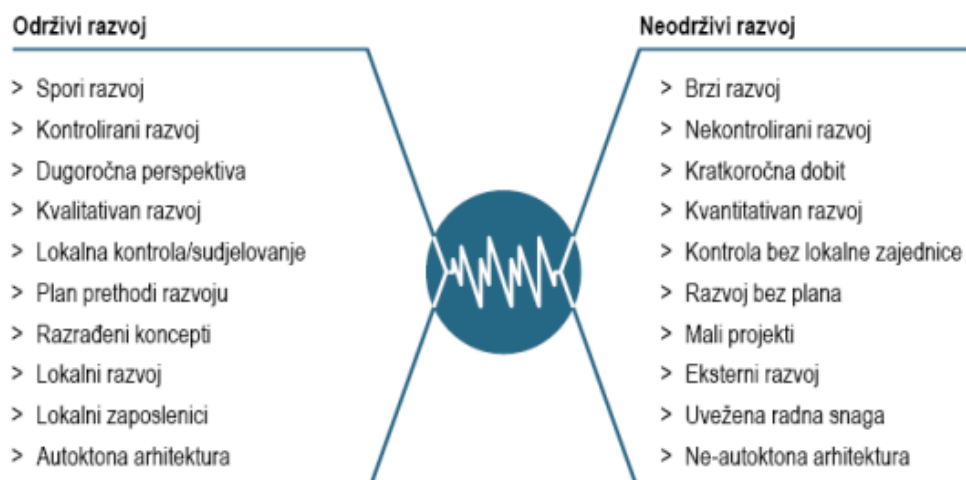

Izvor: Lingua Estrangeria Moderna, 2016

Društveni stup nastoji očuvati kulturnu baštinu tako da postoji turizam kojim će se unaprijediti životna zajednica i društvene institucije. Okolišni stup (ekološki) brine se za čistoću okoliša, smanjenje negativnog utjecaja na njega uz potporu biološke proizvodnje. Gospodarski stup odnosi se na konkurentniji način poslovanja koji ujedno donosi veći profit te podupire efikasno gospodarstvo (Cooper, 2008).

Republika Hrvatska je potpisnica UN-ove Agende 21 i Plana djelovanja iz 1992. donesenima na Konferenciji o okolišu i razvoju u Rio de Janeiru 1992. godine. Održivim se razvojem pokrivaju varijante slabe, umjerene i jake održivosti. Agenda 21 obrađuje sva pitanja održivog razvoja koja se odnose na klimatske promjene, održivu poljoprivredu, održivi turizam, zaštitu šuma, vode, tla i zraka. Poglavlje 28. Agende 21 naglašava ulogu lokalnih zajednica i njihovih sposobnosti upravljanja gospodarskom, društvenom i ekološkom infrastrukturom (United Nations Conference on Environment & Development - Agenda 21, 1992). Slaba održivost podrazumijeva narušavanje stanja okoliša koje će se negativno odraziti na buduće generacije. Jakom se održivošću pak postižu značajne društvene promjene i pozitivan utjecaj na čovjeka. Slika 8. prikazuje odrednice održivog i neodrživog razvoja.

Slika 8. Odrednice održivog i neodrživog razvoja

Izvor: Smolčić & Milohnić, 2012

Turiste se potiče na odgovornu potrošnju i ponašanje. To znači da oni postaju svjesni svojeg utjecaja na okoliš i lokalnu zajednicu te se prilagođavaju njihovim potrebama i običajima. Turisti bi trebali podržavati lokalne proizvode, uključujući hranu i suvenire, te se držati pravila odgovornog ponašanja, kao što je odlaganje smeća na odgovarajuća mjesta, štednja vode i energije te poštovanje lokalnih običaja (Dobrota, 2015).

Razlikuju se pojmovi masovnog (čvrstog) i mekanog turizma. Najbitnija karakteristika koja ih razlikuje jest profit. Čvrstim se turizmom želi postići što veći profit kroz brzi razvoj. Mekani turizam karakteriziraju spor razvoj i optimizacija profita. Razlike i karakteristike čvrstog i mekanog turizma prikazuje Tablica 1.

Tablica 1. Razlike čvrstog i mekanog turizma

	Masovni (čvrsti) turizam	Mekani turizam
Osnovne karakteristike	<ul style="list-style-type: none"> • što brži razvoj • što veći profit 	<ul style="list-style-type: none"> • spor i umjeren razvoj • optimalan profit
Turisti	<ul style="list-style-type: none"> • u velikim grupama • fiksiran program i aktivnosti • komfornost i pasivnost • glasnoća • mimika stranog životnog stila • suveniri, potrošnja 	<ul style="list-style-type: none"> • individualci i obitelji • spontanost • zahtjevno, aktivno • mirnoća i umjerenost • lokalni i regionalni običaji te način života • pokloni • slikanje i fotografiranje
Zahtjevi	<ul style="list-style-type: none"> • često neiskusna i neusklađena radna snaga • praznici kao vrhunac posla 	<ul style="list-style-type: none"> • radna snaga iskusna i usklađena • odmori su ravnomjerno stupnjevani
Strategije razvoja	<ul style="list-style-type: none"> • nekontrolirano, stihijski 	<ul style="list-style-type: none"> • kontrolirano i planirano

	<ul style="list-style-type: none"> • gradnja novih zgrada i infrastrukture • vanjski ulagači 	<ul style="list-style-type: none"> • koriste se postojeće zgrade i infrastruktura • lokalni ulagači i razvijajući
--	--	---

Izvor: (Universität Greifswald Mathematisch-Naturwissenschaftliche Fakultät. Institut für Geographie und Geologie, n.d.)

Turistički razvoj Međimurske županije usmjeren je prema dugoročno održivom razvoju i blagostanju lokalne zajednice. Cilj je upravljati ukupnim županijskim resursima na način koji će pridonijeti tim ciljevima, a definiran je u marketinškoj koncepciji turizma i cjelokupnoj komunikaciji Županije s turističkim tržištem. Ova koncepcija temelji se na razvojnim načelima hrvatskog turizma, definiranim u Strategiji razvoja održivog turizma Republike Hrvatske do 2030. godine, te je usklađena s Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske i temeljnim dokumentima i politikama Europske unije i Republike Hrvatske.

Partnerstvo je jedan od ključnih principa na kojima Međimurje temelji svoj turistički razvoj, jer je turistički proizvod sastavljen od različitih institucija i ponuđača. Stoga, nužno je da se različiti dionici umreže i stalno komuniciraju kako bi osigurali konkurentnost destinacija. Partnerski odnos složenog sustava dionika Županije jedan je od principa na kojima se temelji turistički razvoj Međimurja.

Očuvanje specifične slike i duha Međimurja jedan je od osnovnih motiva, stoga je očuvanje autentičnosti važno za turističku konkurentnost Međimurja. Ekološka odgovornost je bitna vrijednost, jer su očuvanje prirodnih resursa i okolišna osjetljivost važni faktori za atraktivnost turističkih destinacija. U tom smislu, Međimurska županija ima zelenu orijentaciju i važan je faktor njene konkurentnosti na turističkom tržištu. Sport pridonosi ovome jer je u skladu s ekološki prihvatljivim upravljanjem i ekološkim standardima (Breslauer, Gregorić, & Hegeduš, Održivi razvoj turizma u Međimurskoj županiji, 2015).

Inovativnost je još jedno načelo turističkog razvoja Međimurja. Poticanje učenja i kreativnosti u različitim oblicima turističke ponude pretpostavka je stvaranja konkurentske prednosti, a orijentacija EU ka pametnom razvoju gospodarstva utemeljenom na znanju i inovacijama potiče ovaj princip.

Kultura kvalitete princip je poslovanja kojim se potiče i osigurava kvaliteta ukupnih turističkih sadržaja i usluga u Županiji, a još je jedan od preduvjeta konkurentnosti na turističkom tržištu. I posljednje – ekološka odgovornost koja polazi od činjenice da je očuvanje prirodnih resursa temeljna vrijednost suvremenog društva te da je osjetljivost prema okolišu bitan faktor ukupne atraktivnosti turističkih destinacija. Zelena orijentacija Međimurske županije, kako u odnosu prema korištenju i upravljanju prostorom tako i prema energetske učinkovitosti, važan je faktor njene konkurentnosti na turističkom tržištu. U tom smislu, ekološka odgovornost jedno je od temeljnih načela razvoja Međimurja kao turističke destinacije (Međimurje - život u pokretu, 2022).

Krajem 2022. godine Međimurska županija brojala je 18 novih turističkih projekata kojima su dodijeljene bespovratne potpore u vrijednosti od 400.000 kuna. Navedeno je nastavak projekta iz 2011. godine koji je rezultirao sa 153 turistička projekta (proizvoda). Župan Međimurske županije naveo je kako je ukupno dodijeljeno 3 milijuna kuna bespovratnih sredstava kako bi se proširila postojeća turistička ponuda, kako bi se aktivirali neiskorišteni turistički potencijali te stvorili novi turistički proizvodi.

Međimurje je proglašeno najboljom destinacijom održivog turizma u Hrvatskoj, terme Sveti Martin proglašene su najboljim *wellness* hotelom, a Riznica Međimurje najboljim stalnim muzejskim postavom (Međimurska-županija.hr, 2022).

Župan Međimurske županije objavljuje kako se u 2023. Županija posvećuje obnovi Palače Zrinskih, dvorca Feštetić te nastavku projekta Ekomuzeja Međimurje malo. Međimurje je i ponosni vlasnik titule najuspješnije destinacije održivog turizma, a Muzej nematerijalne baštine *Riznica Međimurja* ovjenčao se krunom najboljeg stalnog muzejskog postava u državi (Međimurska županija.hr, 2023).

4.4. STATISTIČKI PODACI TURIZMA U MEĐIMURSKOJ ŽUPANIJI

Sa svojim rastom broja noćenja od 67,2 % druga je najuspješnija županija u Republici Hrvatskoj, odmah nakon Dubrovačko-neretvanske (E.M., 2023). Županija je 2009. raspolagala s 1165 smještaja, da bi taj broj u 2022. porastao na 2320. Uočljiv je trend da se sve veći broj građana počinje baviti turizmom. U privatnom je smještaju 2009. godine bilo

samo 185 ležaja, odnosno 16 % ukupnog udjela, a 2022. od ukupnog smještajnog kapaciteta, broj privatnih ležaja je iznosio 1577, odnosno 68 % ukupnog (Bičak, 2023).

Župan Međimurske županije navodi kako najveće zasluge za ovo dolaze od činjenice što se na turizam ne gleda kao na alat za ostvarivanje velikog profita, već je imperativ zadovoljstvo lokalne zajednice, ljudi koji u lokalnoj zajednici žive te ulažu vrijeme i kapital. Cilj međimurskog turizma je što kvalitetnija životna sredina za Međimurce (Međimurska županija.hr, 2023).

Tablica 2. prikazuje dolaske i noćenja turista u Međimurskoj županiji u periodu od 2017. do 2022.

Tablica 2. Dolasci i broj noćenja turista u Međimurskoj županiji 2017. – 2022.

		2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Dolasci	Ukupno	70.337	76.415	81.924	39.384	64.051	87.294
	Domaći	36.963	38.581	41.833	24.395	40.096	48.202
	Strani	33.374	37.834	40.091	14.989	23.955	39.092
Noćenja	Ukupno	168.146	186.736	196.922	95.673	144.061	203.937
	Domaći	78.746	80.886	86.095	53.049	81.642	99.747
	Strani	89.670	105.850	110.827	42.624	62.419	104.190

Izvor: Međimurska županija, 2022.; Državni zavod za statistiku, 2023.

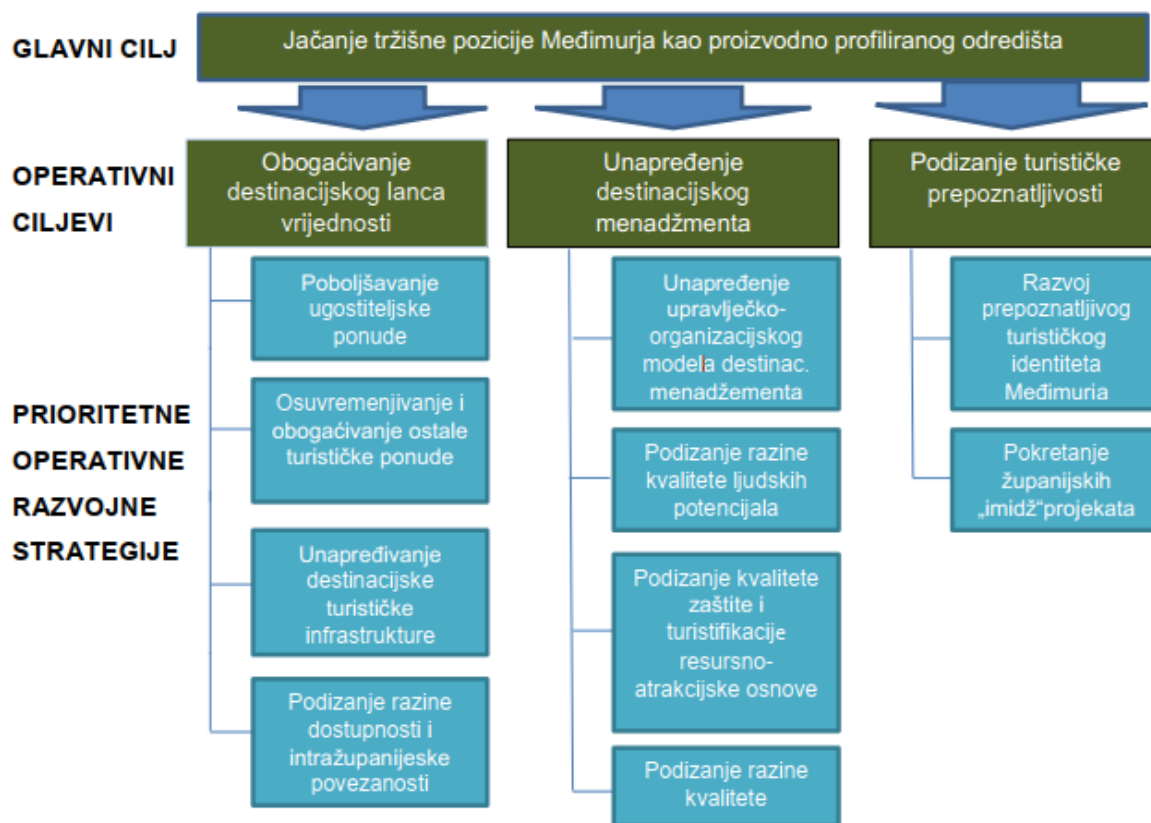
4.5. BUDUĆNOST TURIZMA U MEĐIMURJU

Internom i eksternom analizom (analizom tržišta) definira se budućnost međimurskog turizma. Uz njih, tu su i vizija i ciljevi koji predočavaju željeni uspjeh destinacije. Vizija razvoja Međimurja sadrži pet faktora:

1. konkurentnost i vidljivost na međunarodnoj razini
2. fokusiranost na proizvod
3. raznolikost sadržaja
4. ekološka odgovornost
5. integriranost (Kovač, 2021).

Slika 9. prikazuje kako se glavni cilj Međimurja sastoji od operativnih ciljeva od kojih svaki ima svoju prioritetnu operativnu razvojnu strategiju.

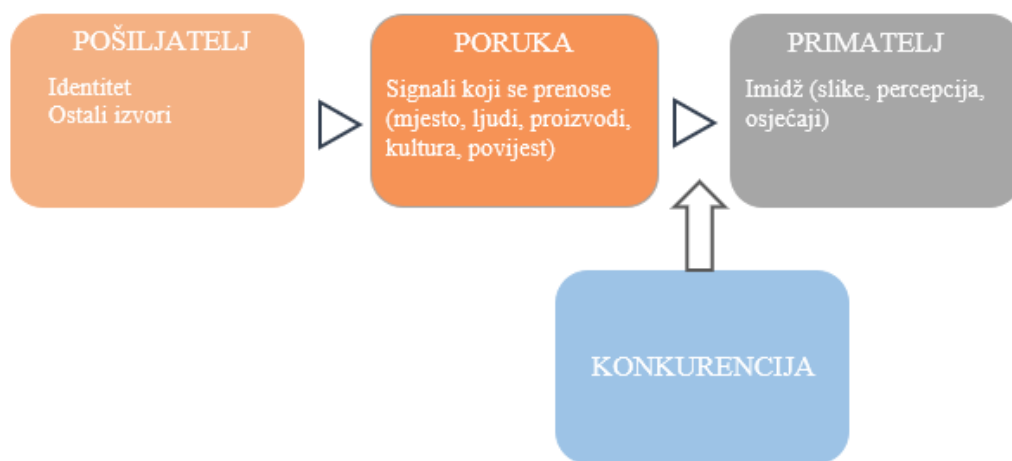
Slika 9. Ciljevi i strategije Međimurja kao turističke destinacije

Izvor: Telišman-Košuta, Ivandić, Boranić-Živoder, & Marković, 2016. (2020.)

Destinacijski se lanac vrijednosti nastoji poboljšati kroz bolju i suvremeniju ugostiteljsku ponudu s unaprijeđenom infrastrukturom i višom razinom dostupnosti i intražupanjske povezanosti (Institut za turizam, 2016). Destinacijski menadžment poboljšava se kroz bolji upravljačko-organizacijski model i podizanje razine kvalitete općenito, ali i kvalitete ljudskih potencijala i zaštite *turistifikacije* resursno-atraksijske osnove. Turistička prepoznatljivost svoju postojanost ostvaruje kroz razvoj turističkog identiteta i imidž-projekte (Geić, 2011). Slika 10. prikazuje vezu između imidža i identiteta.

Slika 10. Odnos identiteta i imidža

Izvor: Lovrek, 2020

Turistička destinacija se svojim identitetom razlikuje od drugih turističkih destinacija. Ona se svojim identitetom izdvaja i postaje dugoročno prepoznatljiva (Skoko, 2009). Razvoj turizma ima jak utjecaj na lokalno stanovništvo. Promiče kolektivni osjećaj ponosa i solidarnost, ali s druge strane može stvoriti osjećaj animoziteta spram turista (Rudan, 2012).

5. EUROPSKA REGIJA SPORTA

Međimurska županija prva je hrvatska županija okrunjena titulom Europske regije sporta (za 2022. godinu). Titulu joj je dodijelila europska asocijacija ACES EUROPE zbog: „brojnih aktivnih sportaša i rekreativaca, razvijene sportske infrastrukture, kvalitetnih sportskih programa, stručnog kadra i sportaša koji postižu vrhunske rezultate“ (Hrvatski savez sportske rekreacije "Sport za sve", 2022). Na Staru godinu 2021. u podne međimurski sportaši Lucija Lesjak, Antonija Ružić te Filip Ude podigli su zastavu Europske regije sporta. Slika 11. prikazuje trenutak podizanja zastave.

Slika 11. Podizanje zastave Europske regije sporta 2022.

Izvor: Hrvatski savez sportske rekreacije "Sport za sve", 2022

Odgovor na titulu Europske regije sporta bio je ugošćavanje brojnih manifestacija, reprezentacija, promocija sporta, poboljšanje sportske infrastrukture te dodatna poticanja

građana na bavljenje sportom i rekreacijom. Moto županije je „Redovnim tjelesnim aktivnostima do zaštite i unaprjeđenja zdravlja stanovnika Međimurske županije“ (Maruševac, 2022).

Fascinantan je podatak da Međimurje na 100.000 stanovnika ima registrirano 15.000 sportaša te 400 sportskih klubova i udruga zbog čega se vole nazvati „najsportskijom“ županijom. Prvu medalju za Republiku Hrvatsku nakon osamostaljenja osvojio je Međimurac Branko Zorko u utrci na 1500 m na Europskom dvoranskom prvenstvu u Genovi (bronca) (Župan.hr, 2022).

Cijeli pokret, nakon proglašenja za Europsku regiju sporta nazvan je „Sport za sve“, a glavni ciljevi pokreta su:

- dodatno povećanje broja stanovnika koji se rekreativno bave sportom
- još snažnija podrška programima i projektima sportskih udruga i klubova
- poseban fokus na ulaganje u razvoj mladih sportaša
- unaprjeđenje vrhunskog sporta
- poticanje uključivanja u sport što većeg broja građana
- ulaganja u sportsku infrastrukturu
- kvalitetna suradnja s udrugama i sportskim klubovima (Hrvatski savez sportske rekreacije "Sport za sve", 2022).

Godina Europske regije sporta prošla je uspješno, a to najviše dokazuje izjava župana Međimurske županije:

Svi ste vi taj mali kotačić koji čini veliki kotač uspjeha, a za uspjeh, pogotovo u sportu, možemo u Međimurju biti itekako ponosni. Još nije kraj godine, a već sad mogu reći da smo opravdali titulu Europske regije sporta. Vjerujem da će do kraja godine biti još mnogo domaćih i međunarodnih natjecanja s kojih ćete se vratiti okićeni medaljama i peharima, kao što smo od vikenda bogatiji za pehar koji je osvojio svjetski prvak u ribolovu. (Međimurska-županija.hr, 2022)

Još jedan veliki korak naprijed je i to što Međimurska županija sada ima šest turističkih zajednica sa svim potrebnim uvjetima za rad. Županija surađuje sa svima njima na najvišoj razini i provodi sve odabrane strategije i godišnje programe rada.

Rekreaciju i sport, kao jedan od glavnih nositelja međimurskog turizma, karakterizira sljedeće:

- Obuhvat: široka i konstantno evoluirajuća skupina aktivnosti kojoj atraktivnost raste zbog tendencije kupaca ka zdravom životu i boravku na svježem zraku i prirodi.
- Glavni nositelji proizvoda: Terme Sv. Martin, DG Sport Prelog, OGC Aton Nedelišće, GP Ekom Čakovec, Accredo Zasadbreg, Sportski ribolovni savez MŽ, Teniski klub F. Punčec Čakovec, sportski i rekreativni klubovi.
- Očekivani rast: do 15 % godišnje s predviđenim rastom interesa za ekstremnim aktivnostima i destinacijama koje uobičajeno nisu prve na turističkim kartama. Tu su još i kombinirana putovanja te društveno odgovorna putovanja, kao npr. ona koja se poduzimaju u svrhu akcija čišćenja okoliša.
- Faktori uspjeha: kvaliteta sportske infrastrukture, prirodni okoliš i njegove posebnosti, kvaliteta sportske usluge, kvaliteta pratećih ponuda u destinaciji (Međimurje u pokretu, 2022).

5.1. SPORTSKO-TURISTIČKE MANIFESTACIJE I SADRŽAJI

Uzimajući u obzir činjenicu da je Međimurje jedno od tri najrazvijenije destinacije cikloturizma, evidentno je koliki ga broj turista posjećuje upravo zbog biciklističkih staza. Još je 2007. započet i pokrenut Program razvoja cikloturizma čijoj su realizaciji najviše pomogla sredstva iz europskih fondova. Cikloturizam je i jedan od tri temeljna turistička proizvoda Međimurja (Bedečković, Baričević, & Lančić, 2012).

Prvo područje koje je postalo atraktivno je Gornje Međimurje, a veliki zamah širenju cikloturizma na cijelom području dalo je uvođenje oznake *Cyclist Welcome* 2015. godine zahvaljujući kojoj je Međimurje postalo dio razvijenih europskih destinacija cikloturizma kao što su Njemačka ili Austrija (Matotek & Martišek, 2015).

Jedna od poznatijih sportsko-turističkih manifestacije je svakako BIMEP – „Biciklima međimurskim putevima“ organizirane u suradnji Međimurske županije i Međimorskog saveza sportske rekreacije „Sport za sve“. Slika prikazuje plakat utrke s biciklističkom rutom i osnovnim informacijama (Međimurski.hr, 2023). Ove godine je bicikliralo 1500 što

domaćih što stranih ljudi koji su se prema volji i sposobnostima priključivali na nekom od osamnaest punktova. Na punktu u Donjem Vidovcu posjetio ih je načelnik općine. Ovakvim utrka pokazuje se vrijednost Međimurja kao cikloturističke destinacije poznate po reljefnoj raznolikosti, a sama staza BIMEP-a duga je 150 km što je svakako veliki poduhvat (Međimurje press, 2023) .

Slika 12. BIMEP 2023

MEĐIMURSKA ŽUPANIJA **MEĐIMURSKI SAVEZ SPORTSKE REKREACIJE I SPORT ZA ŽIVL**

U POVODU OBILJEŽAVANJA DANA MEĐIMURSKE ŽUPANIJE, SVJETSKOG DANA ZDRAVLJA I DANA PLANETA ZEMLJE organiziraju

BIMEP 2023

BICIKLIMA MEĐIMURSKIM PUTEVIMA

dana 30.4.2023. godine (nedjelja)
POČETAK JE U 9,00 SATI

svi zainteresirani se mogu u bilo koje doba uključiti na određenom ulazno/izlaznom punktu sve do 18,00 sati. Sudionici: svi zainteresirani građani Međimurja, ostalih županija Republike Hrvatske, kao i susjednih država. Svaki sudionik može se uključiti u vožnju biciklom na nekom od punktova koji će se nalaziti u:

SV. MARTIN NA MURI (nastavlja se od prijevoza u centru, nastavlja kroz ulicu Čermene ulice)
MURSKO SREDIŠĆE (preko naselja nastavlja kroz ulicu - Matijevo ulice)
STRIGOVA (nastavlja se od ulice u centru, nastavlja kroz ulicu - Ljutina ulice)
LOPATINEC (nastavlja se od ulice u centru, nastavlja kroz ulicu - Ljutina ulice)
PODTUREN (nastavlja se od ulice u centru, nastavlja kroz ulicu - Ljutina ulice)
GORNJI MIHALJEVEC (preko ulice nastavlja kroz ulicu - Ljutina ulice)
MACINEC (nastavlja se od ulice u centru, nastavlja kroz ulicu - Ljutina ulice)
ČAKOVEC (nastavlja se od ulice u centru, nastavlja kroz ulicu - Ljutina ulice)
DONJI KRALJEVEC (nastavlja se od ulice u centru, nastavlja kroz ulicu - Ljutina ulice)
DOMAŠINEC (nastavlja se od ulice u centru, nastavlja kroz ulicu - Ljutina ulice)
GORIČAN (nastavlja se od ulice u centru, nastavlja kroz ulicu - Ljutina ulice)
KOTORIBA (nastavlja se od ulice u centru, nastavlja kroz ulicu - Ljutina ulice)
DONJA DUBRAVA (nastavlja se od ulice u centru, nastavlja kroz ulicu - Ljutina ulice)
DONJI VIDOVEC (nastavlja se od ulice u centru, nastavlja kroz ulicu - Ljutina ulice)
PRELOG (nastavlja se od ulice u centru, nastavlja kroz ulicu - Ljutina ulice)
SVETA MARIA (nastavlja se od ulice u centru, nastavlja kroz ulicu - Ljutina ulice)
ORIHOVICA (nastavlja se od ulice u centru, nastavlja kroz ulicu - Ljutina ulice)
PUŠČINE (nastavlja se od ulice u centru, nastavlja kroz ulicu - Ljutina ulice)

ORGANIZACIJSKI ODBOR

Gradsko društvo Crvenog križa Čakovec **Medimurje** **SEOSKI TURIZAM GORIČANEC SV. MARTIN NA MURI** **BEČKACIN** **Medimursko vodo d.o.o.** **CHAKY** **ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO MEĐIMURSKE ŽUPANIJE** **medimurjepilin**

Izvor: (Medimurski.hr, 2023)

Sve zajedno se na području Međimurske županije organizira 18 biciklističkih događaja sa sudionicima na lokalnoj, regionalnoj i međunarodnoj razini. Događaji su raspoređeni kroz cijelu godinu, s time da je većina, njih 41 %, u periodu između travnja i svibnja.

Tablica 3. prikazuje biciklističke manifestacije u Međimurju zajedno s terminima održavanja, organizatorima, procijenjenim brojem sudionika, te razinom.

Tablica 3. Biciklističke manifestacije u Međimurskoj županiji

Redni broj	Manifestacija	Termin	Organizator	Broj sudionika	Razina
1	Brevet Mura 200	travanj	MBK Mura Čakovec	80	međunarodno
2	10 krugova Berkea	travanj	BK Plus Čakovec	20	lokalno
3	Prvomajska biciklijada	svibanj	TZG Prelog	300	lokalno
4	Stazama općine Nedelišća	svibanj	TZO Nedelišće	200	lokalno
5	Velika nagrada Čakovca	svibanj	BK Plus Čakovec	50	međunarodno
6	Priločki MTD maraton	svibanj	BK Prelog	50	regionalno
7	BIMEP	svibanj	Sport za sve Čakovec	1800 – 2500	međunarodno
8	Brevet Panonia 300	srpanj	MBK Mura Čakovec	30	međunarodno
9	Udri po pedali	srpanj	Toplice Sveti Martin	100	regionalno
10	Zug-a-Mura	srpanj	MBK Mura Čakovec	30	regionalno
11	Panonski maraton	srpanj	BK Mura Avantura Sv. Martin	400	međunarodno

12	Dječji MTB kamp	kolovoz	MBK Mura Čakovec	50	županijsko
13	Helicarum maraton	kolovoz	MBKM Mura	50	regionalno
14	Dječji bike kamp	kolovoz	BK Prelog	20	županijsko
15	Po pedali po Steinerovoj ruti	lipanj	Donji Kraljevec	100	regionalno
16	Panamura Adventure Maraton	rujan	MBK Mura Čakovec	200	međunarodno
17	Eko centra Međimurska tura	rujan	BK Puls Čakovec	200	lokalno
18	Jesenska biciklijada	rujan	TZO Nedelišće	200	lokalno

Izvor: Matotek, 2021

Speedway Grand Prix of Croatia međunarodna je motociklistička utrka koja se održava u Donjem Kraljevcu, na stadionu Millenium centra, a privuče više od 7000 navijača iz cijelog svijeta. Načelnica općine tvrdi kako se broj noćenja koji sportski turisti ostvare broji u desecima tisuća, a velika zasluga za to ide upravo ovoj utrci koja je jedna od najvećih sportskih manifestacija u Hrvatskoj. Zahvaljujući utrci i partneru utrke *Warner Bros Discovery* Međimurje je plasirano u 56 država svijeta. Statistike kažu da je utrku pratilo gotovo 10 milijuna ljudi širom svijeta čime se Međimurje pozicioniralo na svjetsku sportsku kartu što je donijelo benefite turizmu i gospodarstvu. Međimurska županija i Turistička zajednica daju podršku organizatorima. Skoro 30 % turističkih dolazaka u Međimurje rezultat je sportskih sadržaja. Slika 14. prikazuje prizor s utrke (Bartoluci, Škorić, & Starešinić, 2016).

Uz prethodno navedene sportsko-turističke manifestacije i sadržaje, dio ponude su i adrenalinski parkovi, jahanje, pješačenje i *trail*, rafting, padobranstvo i sportski letovi te sportski ribolov. Adrenalinski parkovi nude opcije vožnje *quadova*, utrke *berg-go* kartova i formula, *paintball*, streličarstvo, poligone s preprekama te *zipline*. Adrenalinski park Accredo u Zasadbregu najbolji je primjer. Za pješačenje i *trail* postoje uređene staze kao što su Veliki i Mali Muraj, Školski Muraj, Matulova staza, Vincekov pohod, Staza od tri mosta i sl. (Portal Privatni smještaj, 2021).

Slika 13. Prizor sa Speedway Grand Prix utrke

Izvor: Međimurje press, 2023

6. ULOGA LOKALNE I REGIONALNE SAMOUPRAVE

Lokalna i područna (regionalna) samouprava Međimurske županije igraju važnu ulogu u razvoju sporta i turizma u regiji. Uspostavljen je sustav financiranja sportskih klubova i aktivnosti, pružajući financijsku podršku i resurse za izgradnju sportskih objekata, organizaciju sportskih događaja i treninga. Radilo se i na unaprjeđenju turizma u regiji kroz razvoj sportskog turizma, promoviranje sportskih događaja i stvaranje atraktivne sportske ponude za posjetitelje.

Bogata sportska tradicija, posebice u nogometu, rukometu, odbojci i košarci potvrđena je mnogim sportskim klubovima i organizacijama, a među najpoznatijima su nogometni klub NK Čakovec, rukometni klub GRK Varaždin 1930 i odbojkaški klub OK Međimurje (Međimurje u pokretu, 2022).

Brojni sportski događaj, poput Međimurskog krosa, međunarodnog turnira u odbojci na pijesku, međunarodnog rukometnog turnira Zrinski i Frankopan postali su jedan od zaštitnih znakova. Ti događaji privlače posjetitelje iz cijele regije i pridonose turističkoj ponudi Međimurja.

Lokalna i područna (regionalna) samouprava financira sportske i turističke manifestacije iz svog proračuna. To se ostvaruje kroz različite natječaje i javne pozive koje objavljuju, a u kojima organizatori sportskih i turističkih događaja mogu podnijeti prijavu za financijsku potporu.

Godine 2020. za programe i projekte sportskih udruga i klubova osigurano je 5.260.000. kuna. Poseban naglasak je dan na ulaganje u razvoj mladih sportaša, te unaprjeđenje vrhunskog sporta i poticanje što većeg broja građana na bavljenje sportom.

Sportska infrastruktura dijelom je financirana iz županijskog proračuna. Primjer toga je sufinanciranje izgradnje atletske staze u Belici, te prijava za obnovu unutrašnjosti sportske dvorane Graditeljske škole Čakovec (Međimurska-županija.hr, 2022).

Godine 2021. sredstva za sufinanciranje sportskih manifestacija iznosila su 1,5 milijuna kuna, što uključuje i organizaciju Međunarodnog rukometnog turnira „Zrinski i Frankopan“. Također, Međimurska županija izdvaja sredstva za razvoj turizma, što uključuje i potporu turističkim manifestacijama u regiji.

Sljedeće godine iz proračuna je izdvojeno 4.960.000 kuna za provedbu Programa javnih potpora u sportu Međimurske županije.

S tim se trendom nastavlja i u 2023. godini kroz ukupnost natječaja vrijednih više od 387 tisuća eura od kojih je 199.500 eura namijenjeno razvoju sportskih udruga i klubova, odnosno namijenjenih rekreativnom i amaterskom sportu te financiranju sportskih manifestacija.

Međimurska županija je za potporu za provedbu marketinških aktivnosti i sufinanciranje provođenja EU projekata do 1.410.376 kn ostvarila u visini od 94 %, što čini 22 % ukupne strukture prihoda. Napomene radi, problem je stvarao neujednačen priljev prihoda tijekom godine što je stvorilo probleme s tekućom likvidnošću.

Sufinanciranjem iz projekata EU OP Interreg i Konkurentnost i kohezija ostvareni su prihodi u visini od 102 %, odnosno 48,5 % ukupne strukture prihoda – najznačajniji su prihodi izvora Turističke zajednice Međimurske županije (Međimurska županija, 2022).

Zbog neraspisivanja javnog natječaja za potpore iz Fonda za turistički nerazvijena područja u 2021. godini, prihodi iz sustava TZ-a manji su za 33 % od plana. Iz ovog razloga nije izvršen operativni plan razvoja Ekomuzeja Međimurje, marketinški plan Međimurske vinske ceste, planovi marketinga za sportski turizam te *hop on – hop off* sustav.

Uz sve navedeno, izrađena je i studija o implementiranju rute koja je dio projekta *Amazon of Europe bike trail* o kojem će biti riječ u potpoglavlju o projektima (Međimurje u pokretu, 2022).

6.1. JAVNI NATJEČAJI

Lokalna i područna (regionalna) samouprava redovito kroz javno objavljene natječaje i pozive dodjeljuje sredstva za projekte lokalnih turističkih zajednica. Riječ je o dodjeli bespovratnih novčanih sredstava Turističke zajednice Međimurske županije namijenjenih događanjima i manifestacijama na području Županije. Riječ je o događajima koji su od međunarodnog, nacionalnog ili regionalnog značaja i koji istupaju kao glavni motiv dolaska turista u destinaciju. Ciljevi koji se žele postići dodjelom bespovratnih sredstava su:

- Razvoj turističkih aktivnosti koje su održive i u skladu s društvenom odgovornošću u turističkom sektoru i srodnim djelatnostima.
- Osmišljavanje novih atrakcija treba kako bi se privukao veći broj posjetitelja i povećao broj noćenja u destinaciji.
- Kako bi se produljio boravak turista u destinaciji, potrebno je razviti sadržaje koji će im omogućiti dodatno uživanje u boravku.
- Povećanje ugostiteljskog i drugog turističkog prometa treba biti prioritet, što se može postići kroz razvoj različitih turističkih sadržaja.
- Ključno je jačati brend i stvoriti prepoznatljiv imidž međimurskog turizma kako bi se privukli novi posjetitelji i stvorilo povjerenje kod postojećih gostiju (Turistička zajednica Međimurske županije, Javni natječaj za dodjelu sredstava za projekte lokalnih turističkih zajednica na turistički nedovoljno razvijenom području, 2023).

Vrste događaja za koji se mogu dobiti bespovratna sredstva su:

- kulturno-zabavni događaji
- sportsko-rekreativni događaji
- etno-gastronomski događaji
- stručno-znanstveni događaji
- ekološko-socijalni događaji (Turistička zajednica Međimurske županije, 2023).

Sredstvima se pokrivaju troškovi promocije događanja, izrada promotivnih i informativnih materijala, nabava i najam opreme, honorari i smještaj izvođača te svi ostali troškovi za koje Turistička zajednica Međimurske županija smatra da su opravdani. Tablica

4 navodi kriterije prema kojima se kandidirani događaj boduje za dodjelu bespovratnih sredstava.

Tablica 4. Kriteriji bodovanja kandidata za dodjelu potpore turističkim događajima

KRITERIJI	BODOVI
EKOLOŠKA I DRUŠTVENA ODRŽIVOST DOGAĐANJA	
Minimiziranje negativnih utjecaja održavanja događaja na okoliš i život lokalne zajednice. Primjer ovoga su: <ul style="list-style-type: none"> • <i>zero waste</i> politika • uklanjanje plastične ambalaže • besplatna voda • reciklaža • održivi oblici transporta • edukacija posjetitelja o načelima održivosti 	10 bodova po aktivnosti
TURISTIČNOST DOGAĐANJA	
Odnosi se na program i sadržaj događanja koji će zbog svoje posebnosti i usmjerenosti utjecati na trajanje boravka gostiju od najmanje tri dana. Isto tako, dio programa su i izvođači koji doprinose očuvanju i promoviranju baštine lokalne zajednice	20

Odnosi se na program i sadržaj događanja koji će zbog svoje posebnosti i usmjerenosti utjecati na trajanje boravka gostiju od najmanje dva dana. Isto tako, dio programa su i izvođači koji doprinose očuvanju i promoviranju baštine lokalne zajednice	10
Program i sadržaj događaja koji turiste motivira na cjelodnevni dolazak i boravak	5
Događaj koji se već tradicionalno održava i organizira tri ili više godina uzastopno	5
ZNAČAJ I VIDLJIVOST DOGAĐANJA	
Globalni – događaj je sastavni dio kalendara svjetskih organizacija i asocijacija, sa sudionicima iz najmanje dva kontinenta te medijskim praćenjem minimalno jednog globalnog medija	15
Europski – događaj je sastavni dio kalendara europskih organizacija ili asocijacija, sa sudionicima iz najmanje dvije europske države, s medijskim praćenjem minimalno jednog europskog medija	10

Nacionalni – događaj je sastavni dio kalendara nacionalnih organizacija i asocijacija, sa sudionicima iz najmanje dva kontinenta te medijskim praćenjem minimalno jednog nacionalnog medija	5
EKONOMSKI EFEKTI DOGAĐANJA	
Broj ostvarenih noćenja	1 noćenje = 1 bod
Broj ostvarenih noćenja u smještajnim kapacitetima koji posjeduju ekološki certifikat	1 noćenje = 5 bodova
Minimalno 60 % uključenosti lokalno proizvedene hrane i pića	10
Minimalno 20 % uključenosti ekološki uzgojene hrane i pića	20
PROMOTIVNI EFEKTI DOGAĐANJA	
Iznos plaćenog oglašavanja u domaćim i stranim medijima u svrhu promidžbe	Svakih 150 € = 5 bodova
Broj PR objava u medijima u svrhu promidžbe	Objava u regionalnim medijima = 1 bod Objava u nacionalnim medijima = 10 bodova Objava u međunarodnim medijima = 20
USMJERENOST ORGANIZATORA DOGAĐANJA PREMA IZVRSNOSTI	
Organizator događaja je dobitnik eko certifikata,	1 oznaka kvalitete = 10 bodova

oznake kvalitete, priznanja/nagrade	
--	--

Izvor: Turistička zajednica Međimurske županije, 2023.

Tablica 4. prikazuje kriterije prema kojima lokalna i područna (regionalna) samouprava kroz svoje turističke zajednice dodjeljuje sredstva u svrhu promoviranja turizma. Događaj mora biti ekološki i društveni održiv (stavka održivog turizma); događaj mora biti turističan i privlačiti određeni broj turista na određeni broj dana; događaj se mora promovirati na određenoj razini - globalnoj, europskoj i nacionalnoj; događaj mora generirati određene ekonomske efekte kako bi se pokazala njegova ekonomska opravdanost.

Kriteriji koji se odnose na objekte koji se kandidiraju za dodjelu sredstava za projekte lokalnih turističkih zajednica na turistički nedovoljno razvijenom području iz Fonda za turistički nedovoljno razvijena područja su sljedeći:

- značaj projekta za razvoj i promociju destinacije
- značaj projekta za postizanje održivosti i sigurnost destinacije
- značaj projekta za obogaćivanje i podizanje konkurentnosti destinacije
- značaj projekta za razvoj turističke ponude destinacije
- značaj projekta za razvoj komparativnih prednosti destinacije
- značaj projekta za obogaćivanje i podizanje konkurentnosti turističkog proizvoda
- značaj projekta za valorizaciju prirodne i kulturne materijalne i nematerijalne baštine
- značaj projekta za brendiranje destinacije
- značaj projekta za produljenje turističke aktivnosti i povećanje potrošnje u destinaciji (Turistička zajednica Međimurske županije, Javni natječaj za dodjelu sredstava za projekte lokalnih turističkih zajednica na turistički nedovoljno razvijenom području, 2023).

Propuštena prilika je bilo neraspisivanje javnog poziva za potpore iz Fonda za turistički nerazvijena područja 2021. godine

6.2. PROJEKTI

6.2.1. Amazing Amazon of Europe Bike Trail

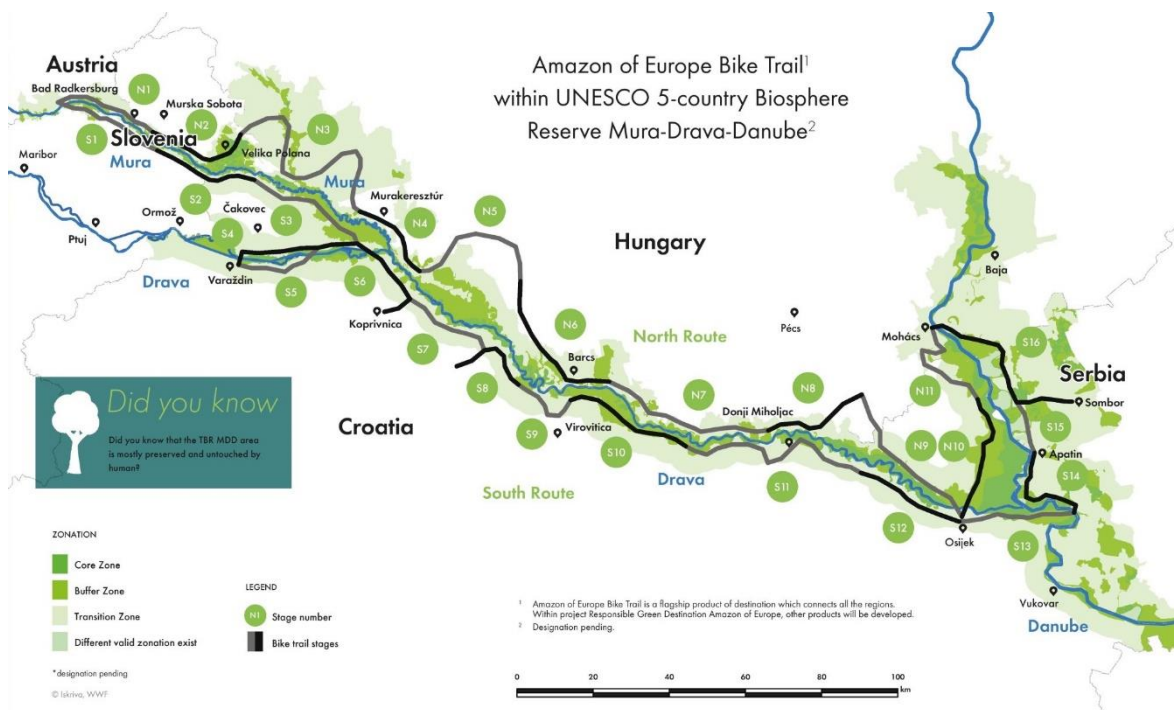
Projekt *Amazing Amazon of Europe* želi razviti zelenu destinaciju na području Mure – Drave – Dunava tako da destinacija postane okosnica razvoja održivog turizma kombinirajući društveno-tehnološke inovacije sa zajedničkom strategijom i zajedničkim turističkim proizvodima. Ciljevi su sljedeći:

- poticanje ekološkog ponašanja turističkog sektora
- razvijanje integriranih rješenja upravljanja održivim turizmom
- poboljšavanje kapaciteta odgovornog zelenog turizma.

Ukupan budžet projekta je 2.411.290 eura, a Turistička zajednica Međimurske županije sudjeluje s budžetom od 130.000 eura (Međimurje život u pokretu, 2022).

Rezervat Mura – Drava – Dunav spaja 12 zaštićenih područja na području pet država duž navedenih triju rijeka tvoreći prvi svjetski pentalateralni biosferni rezervat. Riječ je o najvećem i najbolje zaštićenom slobodnom riječnom sustavu u srednjoj Europi. Slika 14. prikazuje tok odnosno biciklističku stazu (trasu) koja prati riječni tok.

Slika 14. Amazon of Europe Bike Trail

Izvor: Interreg - Danube Transnational Programme, 2022

Crno-siva linija prikazuje biciklističku trasu koja započinje u Austriji te prolazeći kroz Sloveniju, Hrvatsku i Mađarsku završava u Srbiji. Biciklistička staza u dužini od 1.250 kilometara kroz 27 etapa prati krajolike uz Muru, Dravu i Dunav, a omogućava kombinaciju biciklističkog odmora i kulturološkog iskustva. 3 od 27 etapa prolazi kroz Međimursku županiju: Banovci – Mursko Središće, Mursko Središće – Donji Vidovec, Donji Vidovec – Prelog – Varaždin. Ukupan budžet projekta je 3.176.000 eura, dok Turistička zajednica Međimurske županije sudjeluje s budžetom od 175.000 eura (Međimurje - život u pokretu, 2018).

Slika 15. Logo Amazon of Europe Bike Trail

Izvor: Međimurje - život u pokretu, 2018

6.2.2. Cycle in a network

Projekt „Bicikliranje u mreži“ započeo je 2013. (2017.) kao suradnja grada Nagykanizse u Mađarskoj, Općine Štrigova, Turističke zajednice Međimurske županije i Županijske uprave za ceste Međimurske županije s ciljem razvoja biciklizma i aktivnog turizma u području murske regije. U prvom stupnju (2013.) razvijene su biciklističke staze, XCO staza, turističke destinacije, objekti infrastrukture, festivali, biciklistička natjecanja te odgovarajuće službe. Ukupan budžet prvog stupnja projekta je 1.999.230 eura, a Turistička zajednica Međimurske županije sudjelovala je s 275.980 eura (Međimurje život u pokretu, n.d.).

Ukupan budžet drugog stupnja projekta je 1.721.572 eura, a Turistička zajednica Međimurske županije sudjelovala je s 217.676 eura (Međimurje život u pokretu, 2019).

Međimurska ruta ukupne je duljine 130.92 km sa startnom i završnom točkom u Čakovcu. Startom u Čakovcu ide se u smjeru Totovca ravnicom kroz naselja na lijevoj obali Drave do Preloga i Donje Dubrave. Iz Donje Dubrave se dalje ide kroz Podturen i Mursko Središće do Svetog Martina na Muri i Štrigove. Iz Štrigove se preko Svetog Urbana i Badličana ide do Macinca, te se preko G. Hrašćana i Nedelišća ruta vraća do Čakovca.

Slika 15. prikazuje kartu Međimurske rute (Međimurje bike, 2017).

Slika 16. Međimurska ruta

Izvor: Međimurje bike, 2017

6.2.3. Mura – Drava Bike

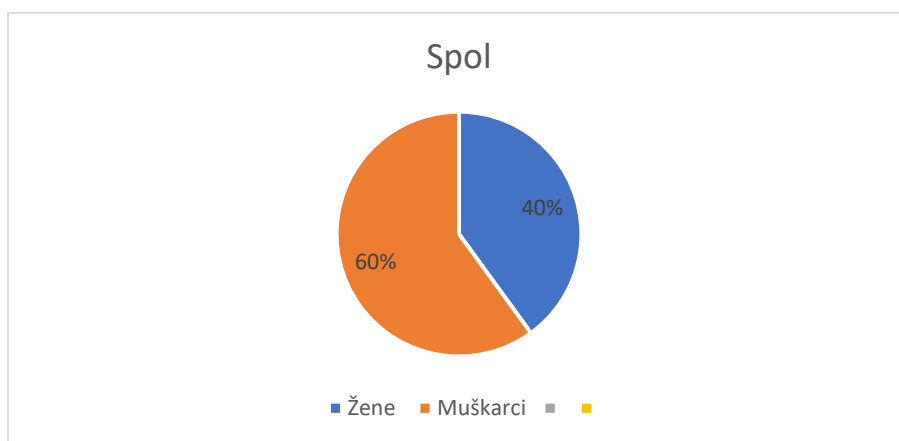
Biciklistička staza uz rijeku Dravu u svojoj udaljenosti od 710 km prolazi kroz Italiju, Austriju, Sloveniju i Hrvatsku. Početak joj je na izvoru rijeke Drave na Toblaškom polju u Italiji te završava u Hrvatskoj. Cilj projekta je na području prekograničnih regija uspostaviti integrirani turistički proizvod na zajedničkom tržištu koji će biti prepoznat kao destinacija aktivnog odmora i održivog turizma. Ovako nastala biciklistička ruta postala je višednevni turistički proizvod. Ukupan budžet projekta je 1.799.069 eura, a Turistička zajednica Međimurske županije sudjelovala je s budžetom od 427.590 eura (Interreg Slovenija - Hrvatska, 2013).

7. ANKETA

U svrhu izrade ovog diplomskog rada provedena je anketa među stanovnicima Međimurske županije o tome što misle koliki je utjecaj i koja je uloga lokalne i regionalne samouprave u sportsko-turističkim manifestacijama u županiji. Anketa je provedena *online* u periodu 23. 2. 2022. – 28. 3. 2024. i sastojala se od ukupno 11 pitanja.

1. pitanje odnosilo se na spol anketiranih ispitanika.

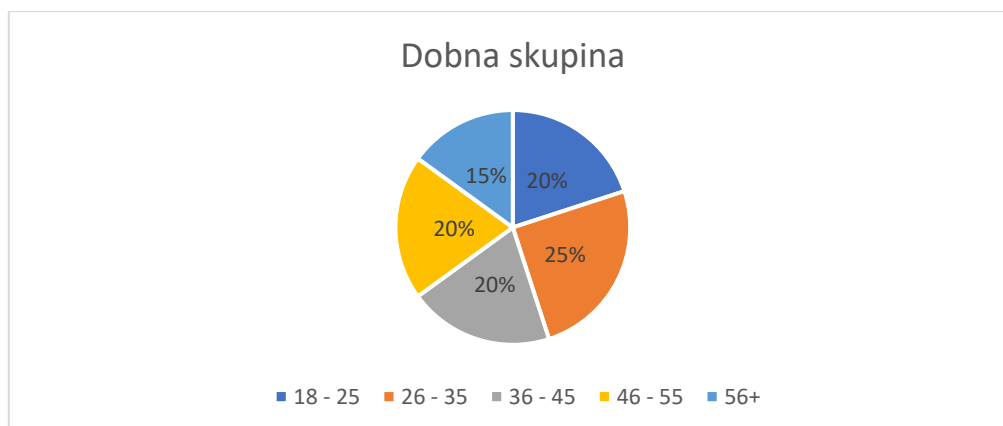
Grafički prikaz 1. Spol ispitanika

Ukupan broj ispitanika ankete je 30 osoba, od kojih je 40 % žena i 60 % muških.

2. pitanje odnosilo se na dob ispitanika.

Grafički prikaz 2. Dob ispitanika

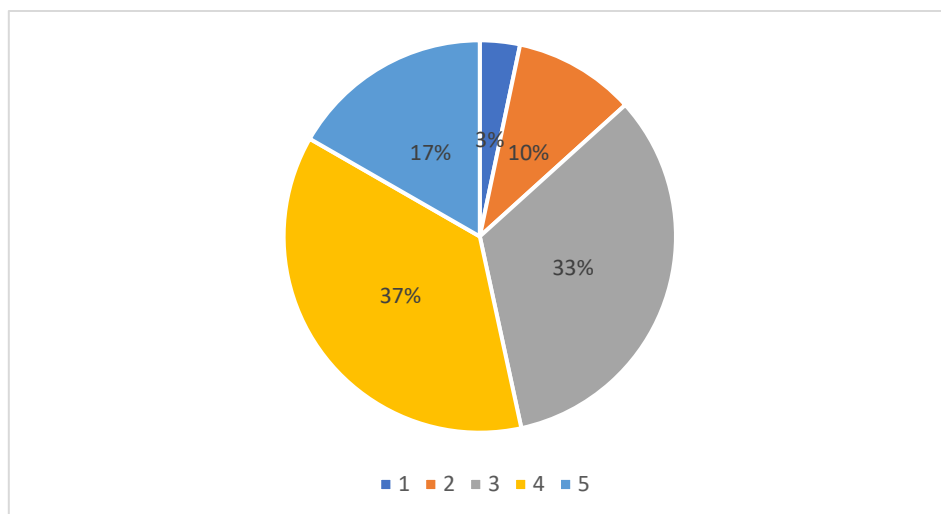

Najviše ispitanika je u rasponu 26 – 35 godina, a najmanje 56+.

3. pitanje

„Koliko se lokalna i regionalna samouprava trudi poboljšati sportsko-turističku ponudu?“ Ispitanici su mogli odgovoriti u rasponu od 1 za „uopće se ne trudi“ do 5 za „izuzetno se trudi“.

Grafički prikaz 3. Uloga lokalne i regionalne samouprave u poboljšanju sportsko-turističke ponude

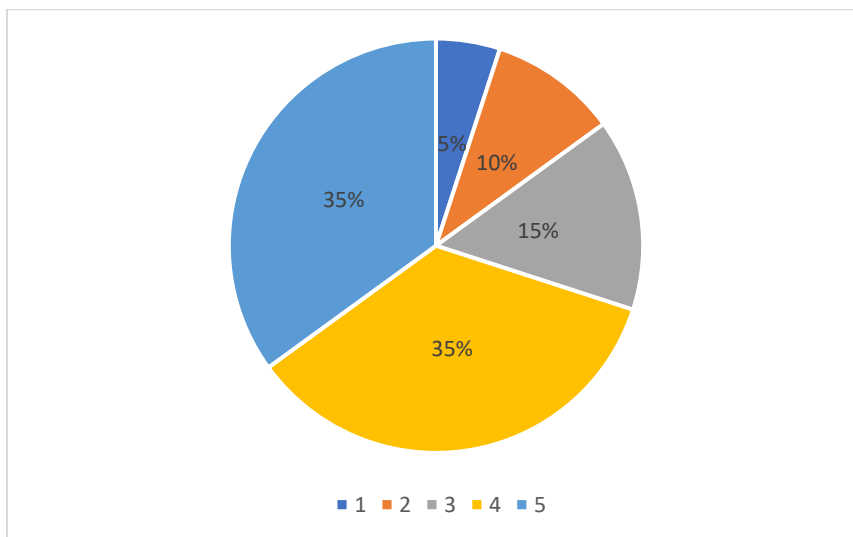

Najveći postotak ispitanika (36,7 %) smatra da se lokalna i regionalna samouprava trudi, dok gotovo isti postotak (33,3 %) smatra da se izuzetno trudi. Manji postotak ispitanika (10 %) smatra da se uopće ne trudi, a 16,7 % ispitanika smatra da se trudi uvelike.

Ovi rezultati mogu ukazati na nedovoljnu jasnoću u komunikaciji lokalne i regionalne samouprave o njihovim naporima u poboljšanju sportsko-turističke ponude Međimurske županije.

4. pitanje

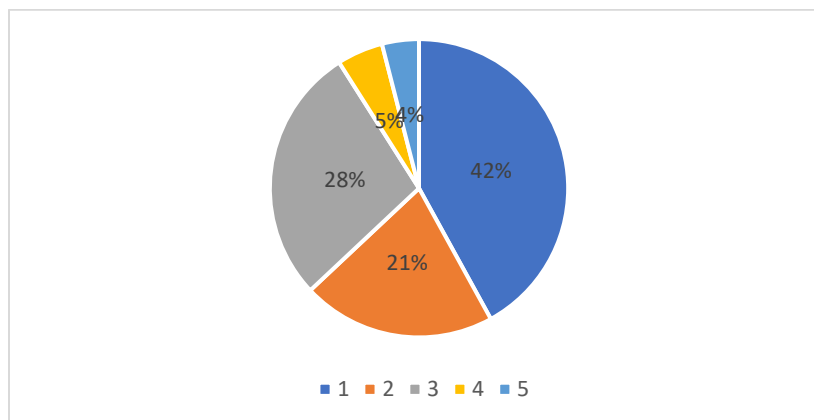
„Smatrate li da bi lokalna i regionalna samouprava trebala ulagati više u sportsko-turističke manifestacije?“ Ispitanici su mogli odgovoriti u rasponu od 1 za „uopće ne smatram da bi lokalna i regionalna samouprava trebala ulagati više“ do 5 za „potpuno smatram da bi lokalna i regionalna samouprava trebala ulagati više“.

Grafički prikaz 4. Ulaganje lokalne i regionalne samouprave

Ukupno 70 % ispitanika smatra da bi lokalna i regionalna samouprava trebala ulagati više u sportsko-turističke manifestacije, dok 15 % ispitanika ne smatra da bi trebala ulagati više. Najveći broj ispitanika, njih 35 %, odgovorio je ocjenom 4 i 5, što ukazuje na to da smatraju da bi lokalna i regionalna samouprava trebala ulagati više u sportsko-turističke manifestacije. Također, 15 % ispitanika nije sigurno u svoj odgovor, dok je 10 % ispitanika izrazilo protivljenje ulaganju u sportsko-turističke manifestacije.

5. pitanje

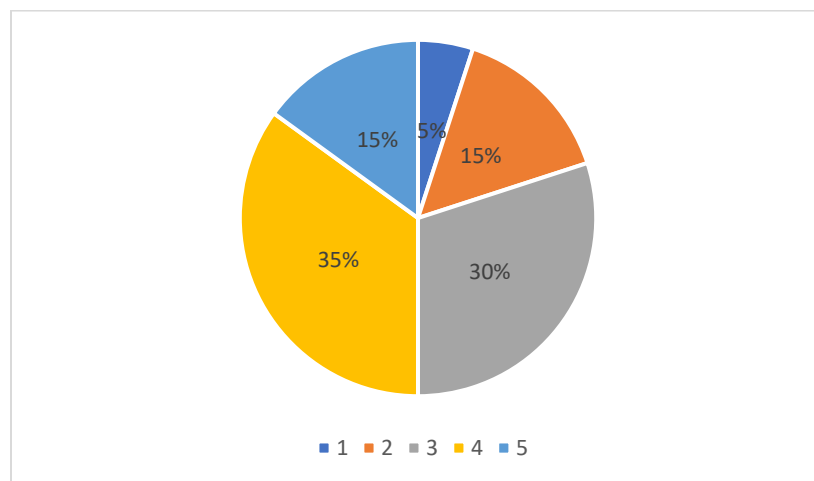
„Koliko se sportsko-turistička ponuda Međimurja poboljšala u posljednjih pet godina?“ Ispitanici su mogli odgovoriti u rasponu od 1 za „ponuda se poboljšala u velikoj mjeri“ do 5 za „ponuda se nije uopće poboljšala“.

Grafički prikaz 5. Sportsko-turistička ponuda Međimurja u posljednjih pet godina

Većina ispitanika (42 %) smatra da se sportsko-turistička ponuda Međimurja poboljšala u velikoj mjeri u posljednjih pet godina. Manji postotak ispitanika (21 %) ocjenjuje da se ponuda poboljšala donekle, dok se 28 % ispitanika odlučilo za ocjenu 3, što bi moglo ukazivati na to da ne vide značajniju promjenu u ponudi. Samo 9 % ispitanika smatra da se ponuda nije uopće poboljšala ili se poboljšala u vrlo maloj mjeri (ocjene 4 i 5).

6. pitanje

„Jeste li zadovoljni ulaganjem lokalne i regionalne samouprave u sportsko-turističke manifestacije?“ Ispitanici su mogli odgovoriti u rasponu od 1 za „nimalo zadovoljan“ do 5 za „potpuno zadovoljan“.

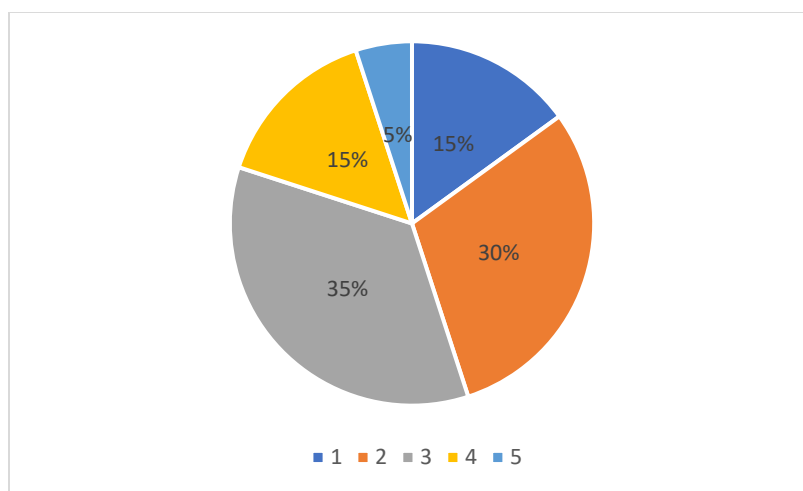
Grafički prikaz 6. Sportsko-turistička ponuda Međimurja u posljednjih pet godina

Najveći postotak ispitanika, od 35 %, ocijenio je ulaganje kao „4 – djelomično zadovoljan“, dok je 30 % ocijenilo kao „3 – prosječno zadovoljan“. Samo 20 % ispitanika ocijenilo je ulaganje kao „potpuno zadovoljavajuće“ (ocjena 5), dok je 5 % ocijenilo kao „nimalo zadovoljavajuće“ (ocjena 1).

7. pitanje

„Smatrate li da lokalna samouprava pruža dovoljno potpore sportsko-turističkim manifestacijama u Međimurskoj županiji?“ Ispitanici su mogli odgovoriti u rasponu od 1 za „ne pruža dovoljno potpore“ do 5 za „pruža izvanrednu potporu“.

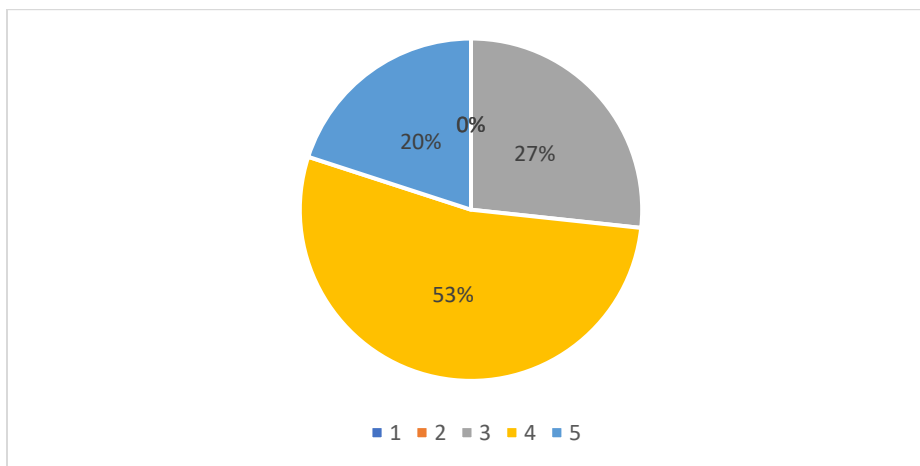
Grafički prikaz 7. Potpora lokalne samouprave u sportsko-turističke manifestacije

Većina ispitanika smatra da lokalna samouprava pruža dovoljno ili nešto potpore sportsko-turističkim manifestacijama u Međimurskoj županiji, a manji postotak smatra da pruža previše ili nedovoljno potpore. Ipak, postoje prostori za poboljšanje u pružanju potpore sportsko-turističkim događajima u Međimurskoj županiji, s obzirom na to da manji postotak ispitanika ocjenjuje da lokalna samouprava pruža izvanrednu ili više od dovoljno potpore.

8. pitanje

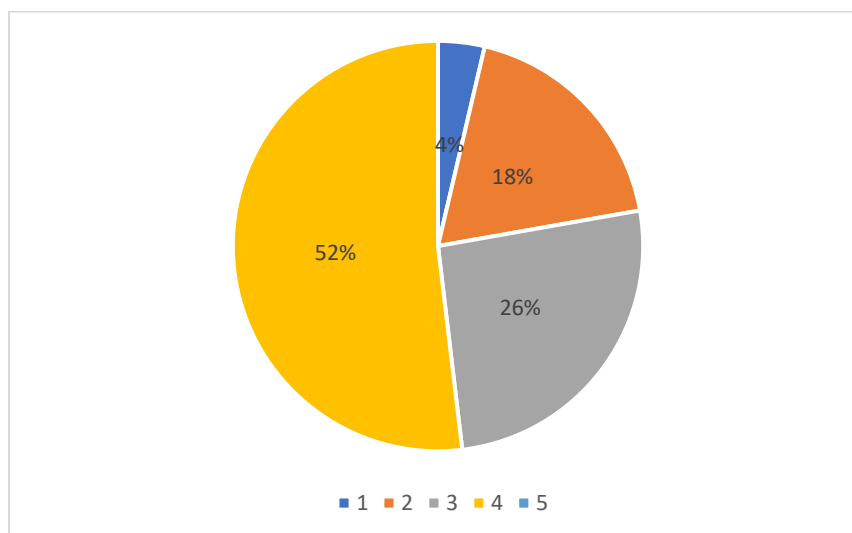
„Koliko važnim smatrate sportsko-turističke manifestacije za razvoj Međimurske županije?“ Ispitanici su mogli odgovoriti u rasponu od 1 za „nevažne“ do 5 za „vrlo važne“.

Grafički prikaz 8. Važnost sportsko-turističkih manifestacija u Međimurskoj županiji

Većina ispitanika smatra sportsko-turističke manifestacije važnima ili vrlo važnima za razvoj Međimurske županije, što ukazuje na pozitivan utjecaj ovih manifestacija na gospodarski razvoj i promociju Međimurske županije kao sportsko-turističke destinacije.

9. pitanje

„Kako biste ocijenili kvalitetu sportsko-turističkih manifestacija u Međimurskoj županiji?“ Ispitanici su mogli odgovoriti u rasponu od 1 za „vrlo loša kvaliteta“ do 5 za „izvršna kvaliteta“.

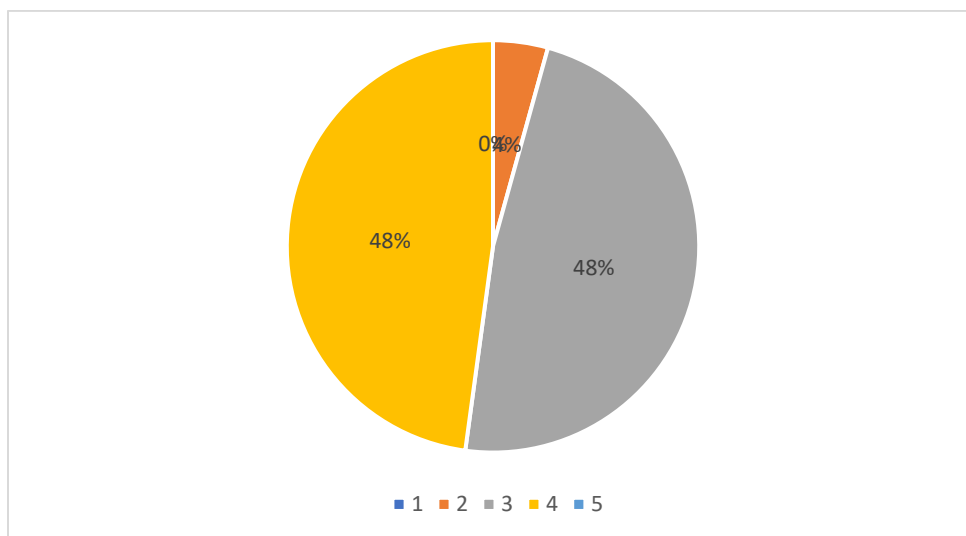
Grafički prikaz 9. Kvaliteta sportsko-turističkih manifestacija u Međimurskoj županiji

Većina ispitanika ocijenila je sportsko-turističke manifestacije u Međimurskoj županiji kao vrlo dobre kvalitete. Manji postotak ispitanika, njih 4 %, ocijenilo je kvalitetu kao lošu, a 18 % kao vrlo lošu. Ovi rezultati ukazuju na potrebu za daljnjim unaprjeđenjem kvalitete sportsko-turističkih manifestacija u Međimurskoj županiji kako bi se zadovoljile potrebe i očekivanja.

10. pitanje

„Koliko se po vašem mišljenju lokalna i regionalna samouprava trude oko organiziranja sportsko-turističkih manifestacija u Međimurskoj županiji?“ Ispitanici su mogli odgovoriti u rasponu od 1 za „uopće se ne trude“ do 5 za „izuzetno se trude“.

Grafički prikaz 10. Uloga lokalne i regionalne samouprave u organizaciji sportsko-turističkih manifestacija

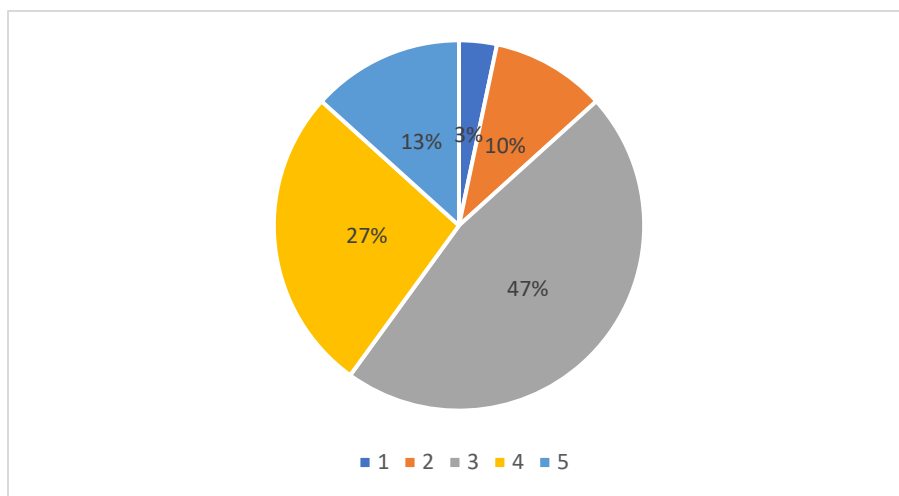

Možemo zaključiti da većina ispitanika, njih 48 %, smatra da se lokalna i područna (regionalna) samouprava dobro trude oko organiziranja sportsko-turističkih manifestacija u Međimurskoj županiji. Gotovo polovica ispitanika (48 %) ocijenila je da se izuzetno trude, a samo 4 % ispitanika smatra da se ne trude dovoljno.

11. pitanje

„Kako biste ocijenili promociju sportsko-turističkih manifestacija u Međimurskoj županiji?“
Ispitanici su mogli odgovoriti u rasponu od 1 za „nezadovoljavajuća“ do 5 za „potpuno zadovoljavajuća“.

Grafički prikaz 11. Promocija sportsko-turističkih manifestacija u Međimurskoj županiji

Prema rezultatima ankete, manji postotak ispitanika (ukupno 13,3 %) ocjenjuje da je promocija potpuno zadovoljavajuća (ocjena 5), dok većina (73,4 %) smatra da bi promocija mogla biti bolja, odnosno da je djelomično (46,7 %) ili samo neznatno (26,7 %) zadovoljavajuća. Manji postotak ispitanika (13,3 %) ocijenio je promociju kao nezadovoljavajuću (ocjena 1 ili 2).

8. ZAKLJUČAK

Međimurska županija, odnosno područna (regionalna) i lokalna samouprava u kombinaciji sa stanovništvom, uvidjeli su način kako spojiti ljubav prema sportu s prekrasnom prirodom koja svojom ljepotom postaje kapacitet za turističku destinaciju. Kulminacijom toga nastaje sportski turizam, odnosno nastaju sportsko-turističke manifestacije.

Važnost sporta oduvijek je bila važna za Međimurje i njegove stanovnike, uzevši u obzir činjenicu koliko vrhunskih sportaša dolazi iz ove regije, počevši od tenisača Franje Punčeca, mnogih nogometaša – Vabeca, Jarnija, Ladića, do gimnastičarke Tijane Tkalčec Korent, olimpijca i osvajača olimpijske medalje Filipa Udea, a tu je još mnogo drugih nespomenutih sportaša.

Međimurci su vrhunske sportaše, sportske objekte i sportska događanja iskoristili i upakirali u turistički proizvod i brendirali po čemu je Međimurska županija poznata i prepoznata u granicama države, regije, Europe, ali i ostatkom svijeta, zahvaljujući rezultatima vrhunskih sportaša.

Lokalna i područna (regionalna) samouprava u najvećoj mjeri preko svojih turističkih organizacija podržava sportsko-turističke manifestacije u obliku javnih natječaja za dodjeljivanje potpora manifestacijama i događajima koji pridonose razvoju međimurskog turizma, a sve na održiv način koji nema negativnog utjecaja na prirodu, okoliš, lokalno stanovništvo i tradiciju. Riječ je o tzv. mekanom turizmu (održivom turizmu) koji u današnje osviješteno doba ima sve više pristaša i simpatizera koji upravo zbog njegovih karakteristika i stižu u Međimurje.

Provedenom anketom dobiveni su uglavnom pozitivni odgovori, međutim bilo je nekih i s manje pozitivnim odgovorima, što treba uzeti u obzir i unaprijediti te segmente poslovanja na višu razinu, na dobrobit turista i turističkih i sportskih djelatnika. Svakako bi trebalo stanovništvo Međimurja upoznati o ulozi koju lokalna i regionalna samouprava ima za sport i turizam.

Dobivenim odgovorima dokazalo se ono što je već hipotezom predviđeno – da je zalaganjem, trudom i sufinanciranjem međimurski turizam u periodu od zadnjih desetak

godina podignut na višu razinu. Ta viša razina očituje se u više manifestacija i sportskih događanja širih razmjera, više nove sportske infrastrukture, međutim i dalje treba u istom smjeru nastaviti jer prostora za napredak ima. Toplice sv. Martin to svakako trebaju uzeti u obzir žele li unaprijediti svoje poslovanje i zadovoljstvo svojih korisnika, obogaćivanjem svoje ponude novim atraktivnim sportsko-rekreativnim ponudama.

Uzimajući u obzir dosadašnje zalaganje i konstantna izvještavanja lokalne i regionalne samouprave o novim natjecajima, novim sportsko-turističkim manifestacijama, sve većem broju noćenja, možemo zaključiti da je neupitan rast i uloga sportsko-rekreacijskog turizma u Međimurju.

LITERATURA

1. Alfieri, D. (1994). *Turizam - izbor radova*. Zagreb: Masmedia.
2. Bartoluci, M., Škorić, S., & Starešinić, Z. (2016). Sports Tourism offer in Croatia. *Poslovna izvrsnost*, 10(2), str. 9-25.
3. Bedeković, V., Baričević, D., & Lančić, D. (2012). Promoting sustainable tourism through the development of sports-recreational and eco-tourism in the case of Pustara Višnjica. *Stanje i mogućnosti zdravstvenog i sportsko-rekreacijskog turizma*, str. 175-182.
4. Bičak, D. (24. 4. 2023.). *Poslovni.hr*. Dohvaćeno iz U 20 godina im broj gostiju porastao za deset puta: <https://www.poslovni.hr/vijesti/u-20-godina-im-se-broj-gostiju-udesetrostrucio-4386869>
5. *Blaga i misterije*. (24. 4. 2018.). Dohvaćeno iz Čakovečki hotel Bahnhof nekad je bio prvo što su putnici pristigli vlakom vidjeli: <https://blagamisterije.com/cakovecki-hotel-bahnhof-nekad-je-bio-prvo-sto-su-putnici-pristigli-vlakom-vidjeli-a-danas-postoj-samo-na-fotografijama/1079/>
6. Breslauer, N. (2012). *Stanje i mogućnosti zdravstvenog i sportsko-rekreacijskog turizma*. Međunarodna konferencija o menadžmentu u turizmu i sportu, Sv. Martin na.
7. Breslauer, N. (2022). *Sport i rekreacija u turizmu*. Međimursko veleučilište u Čakovcu, Veleučilište "Nikola Tesla" u Gospiću.
8. Breslauer, N., Gregorić, M., & Hegeduš, I. (2015). *Održivi razvoj turizma u Međimurskoj županiji*. Obrazovanje za poduzetništvo.
9. Brkljača-Pucar, M. (2016). *Održivi turizam u Republici Hrvatskoj*. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile.
10. Cooper, C. (2008). *Ekonomija turizma: načela i praksa*. Split: Ekokon.
11. Dobrota, A. (2015). *Cimer fraj*. Dohvaćeno iz Održivi turizam - što to zapravo znači?: <https://www.cimerfraj.hr/aktualno/odrzivi-turizam>
12. Državni zavod za statistiku. (2023.). *Dolasci i noćenja turista u 2022*. Zagreb: Državni zavod za statistiku.
13. Dujmović, M. (2014). *Kultura turizma*. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Odjel za ekonomiju i turizam.

14. Dujmović, M. (2014). *Kultura turizma*. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile, Odlej za ekonomiju i turizam.
15. E.M. (6. 1 2023). *E-Međimurje - međimurski internet portal*. Dohvaćeno iz Turisti vole Međimurje: <https://emedjimurje.net.hr/vijesti/gospodarstvo/4313203/turisti-vole-medjimurje-ljepote-naseg-kraja-privlace-sve-vise-ljudi/>
16. *Enciklopedija.hr*. (9. 5. 2023.). Dohvaćeno iz Međimurje: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=39822>
17. Geić, S. (2011). *Menadžment selektivnih oblika turizma*. Split: Sveučilište u Splitu.
18. Gržinić, J. (2020). *Turističke atrakcije: nastanak, razvoj i utjecaji*. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli.
19. Heršak, E., & Šimunko, J. (5. 12. 1990.). Međimurje - povijest, identitet i seobe. *Međimurje*, str. 569-591.
20. *Hog-race.hr*. (2023). Dohvaćeno iz Hog Race Festival 2023: <http://hograce.pg-geler.hr/>
21. *Hrvatski savez sportske rekreacije "Sport za sve"*. (2022). Dohvaćeno iz Međimurje - Europska regija sporta 2022: <https://hssr.hr/2022/01/11/medimurje-europska-regija-sporta-2022/>
22. Institut za turizam. (2016). Masterplan razvoja turizma Međimurske županije do 2020. Zagreb/Čakovec.
23. *Interreg - Danube Transational Programme*. (2022). Dohvaćeno iz Amazing AOE: <https://www.interreg-danube.eu/approved-projects/amazing-aoe>
24. *Interreg Slovenija - Hrvatska*. (2013). Dohvaćeno iz Mura Drava Bike: <http://www.si-hr.eu/hr2/map/mura-drava-bike/>
25. Kalšan, V. (2006). *Međimurska povijest*. Čakovec: Tiskarnica Ritonja.
26. Koprić, I. (2010). Karakteristike sustava lokalne samouprave u Hrvatskoj. *Hrvatska javna uprava*, 10(2), str. 371-386.
27. Kovač, M. (2021). *Turizam i manifestacije u Međimurju*. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli.
28. *Lingua Estrangeria Moderna*. (2016). Dohvaćeno iz Estado do Parana: http://www.lem.seed.pr.gov.br/modules/galeria/uploads/37/normal_environment.jpg
29. Lovrek, L. (2020). *Identitet Međimurske županije i mogućnosti brendiranja kao turističke destinacije*. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti.

30. Marić, I., Lovrić, F., & Franjić, D. (2020). Utjecaj rekreacijskih aktivnosti na mentalno zdravlje. *Zdravstveni glasnik*, 6(2).
31. Maruševac, L. (13. 12. 2022.). *Međimurske novine*. Dohvaćeno iz Predstavljani planovi Međimurja kao Europske regije sporta: <https://www.mnovine.hr/sport/planovi-i-ciljevi-medimurja-kao-europske-regije-sporta-2022/>
32. Matotek, L. (2021). *Cikloturizam u Međimurskoj županiji*. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet.
33. Matotek, V., & Martišek, S. (2015). Biciklistička avantura gornjim Međimurjem. *Meridijani*(188), str. 32-39.
34. *Međimurje - život u pokretu*. (2018). Dohvaćeno iz Amazon of Europe Bike Trail: <https://tzm.hr/amazon-of-europe-bike-trail/>
35. *Međimurje - život u pokretu*. (2022). Dohvaćeno iz Održivost: <https://tzm.hr/odrzivost-dokumenti/odrzivost/>
36. *Međimurje bike*. (2017). Dohvaćeno iz Međimurska ruta: <https://www.medimurje-bike.com/ruta/m6-medimurska>
37. *Međimurje press*. (1. 5. 2023.). Dohvaćeno iz Održan BIMEP 2023: <https://medjimurjepress.net/sport/odrzan-bimep-2023/>
38. *Međimurje press*. (14. 4. 2023.). Dohvaćeno iz Speedway Grand Prix utrka u Donjem Kraljevcu: <https://medjimurjepress.net/sport/speedway-grand-prix-utrka-u-donjem-kraljevcu/>
39. Međimurje u pokretu. (2022). *Izvešće o izvršenju programa rada turističke zajednice Međimurske županije za 2021. godinu*. Čakovec: Skupština turističke zajednice Međimurske županije.
40. *Međimurje život u pokretu*. (n.d.). Dohvaćeno iz Cycle in a network 1.0: <https://tzm.hr/cycle-in-a-network-1-0/>
41. *Međimurje život u pokretu*. (2019). Dohvaćeno iz Cycle in a network 2.0: <https://tzm.hr/cycle-in-a-network-2-0/>
42. *Međimurje život u pokretu*. (2022). Dohvaćeno iz Amazing Amazon of Europe: <https://tzm.hr/amazing-amazon-of-europe/>
43. *Međimurje.info*. (2022). Dohvaćeno iz Međimurje kroz povijest: <https://medimurje.info/wp/medimurje-kroz-povijest/>
44. Međimurska županija. (2022). *Međimurska županija u brojkama - statistički godišnjak*. Čakovec: Međimurska županija.

45. *Međimurska županija.hr.* (12. 1. 2023.). Dohvaćeno iz Odlična turistička godina za Međimurje: <https://medjimurska-zupanija.hr/2023/01/12/odlicna-turisticka-godina-za-medimurje-u-prosloj-godini-ostvareno-vise-nocenja-u-odnosu-na-2019-smjestajni-kapaciteti-poveceni-za-77/>
46. *Međimurska-priroda.info.* (2023). Dohvaćeno iz Zaštićena područja: <https://www.medjimurska-priroda.info/zasticena-podrucja/>
47. *Međimurska-županija.hr.* (15. 11. 2022.). Dohvaćeno iz Najbolja destinacija održivog turizma: <https://medjimurska-zupanija.hr/2022/11/15/najbolja-destinacija-odrzivog-turizma-nastavlja-ulagati-u-prosirenje-turisticke-ponude-zupanija-iz-proracuna-izdvojila-400-000-kn-za-novih-18-turistickih-projekata/>
48. *Međimurska-županija.hr.* (2022). Dohvaćeno iz Povijest: <https://medjimurska-zupanija.hr/povijest/>
49. *Međimurska-županija.hr.* (13. 9. 2022.). Dohvaćeno iz Europska regija sporta 2022. živi i diše sport: <https://medjimurska-zupanija.hr/2022/09/13/europska-regija-sporta-2022-zivi-i-dise-sport-za-sve-generacije-medimurska-zupanija-ponosna-na-svoje-sportase/>
50. *Međimurski.hr.* (19. 4. 2023.). Dohvaćeno iz BIMEP 2023.: <https://medjimurski.hr/uskoro-biciklijada-bimep-2023-ove-godine-cak-je-18-punktova-za-bicikliste/>
51. *Muzej Međimurja Čakovec.* (24. 6. 2020.). Dohvaćeno iz Čakovečko kupalište: <https://mmc.hr/vijesti/i20200624.html>
52. Novak, I. (1907). *Istina o Međimurju.* Tisak dioničke tiskare.
53. *Općina Cviljane.* (n.d.). Dohvaćeno iz Općina Cviljane: <https://civljane.hr/>
54. *Portal Privatni smještaj.* (29. 10. 2021.). Dohvaćeno iz Sportski turizam: <https://portal.privatnismjestaj.hr/clanak/sportski-turizam>
55. *Portal Privatni smještaj.* (12. 10. 2021.). Dohvaćeno iz Pustolovni turizam Međimurja i Zagorja: <https://portal.privatnismjestaj.hr/clanak/pustolovni-turizam-medimurja-i-zagorja>
56. Pospišil, S. (2004). *100 godina čakovečkih razglednica.* Čakovec: Tiskarnica Ritonja d.o.o.
57. Prskalo, I., & Sporiš, G. (2016). *Kineziologija.* Zagreb: Školska knjiga.
58. Rudan, E. (2012). Uloga lokalnog stanovništva u razvoju turizma destinacije. *Tranzicija, 14(29),* str. 58-67.

59. Skoko, B. (2009). Gradovi brendovi: Mjesta koja nude sjajnu priču za prepričavanje. *Made in*, str. 98-103.
60. Smolčić, D., & Milohnić, I. (2012). *Održivi razvoj i turizam, 2.dio*. Mostar: Fakultet prirodoslovnomatematičkih i odgojnih znanosti Sveučilišta u Mostaru.
61. Telišman-Košuta, N., Ivandić, N., Boranić-Živoder, S., & Marković, I. (2016.(2020.)). *Masterplan razvoja turizma Međimurske županije do 2024*. Čakovec: Institut za turizam.
62. *Turistička zajednica Međimurske županije*. (28. 3. 2023.). Dohvaćeno iz Javni natjecaji : <https://tzm.hr/category/natjecaji-pozivi-obavijesti/>
63. Turistička zajednica Međimurske županije. (2023). *Javni natjecaj za dodjelu sredstava za projekte lokalnih turističkih zajednica na turistički nedovoljno razvijenom području*. Čakovec: Turistička zajednica Međimurske županije.
64. Turistička zajednica Međimurske županije. (2023.). *Javni poziv za dodjelu potpora turističkim događanjima u Međimurskoj županiji za 2023. godinu*. Čakovec: Turistička zajednica Međimurske županije.
65. United Nations Conference on Environment & Development - Agenda 21. (1992). Rio de Janeiro: United Nations.
66. *Universität Greifswald Mathematisch-Naturwissenschaftliche Fakultät. Institut für Geographie und Geologie*. (n.d.). Dohvaćeno iz „History“ of Sustainable Tourism: http://www.gis.uni-greifswald.de/vietnam/tikidownload_file.php?fileId=17
67. *Wikiwand*. (2023). Dohvaćeno iz Čepin: <https://www.wikiwand.com/bs/%C4%8Cepin>
68. *Župan.hr*. (30. 12. 2022.). Dohvaćeno iz Međimurska županija prva je Europska regija sporta iz Hrvatske: <https://zupan.hr/vijesti/medimurska-zupanija-zavrsono-obnasanje-titule-europske-regije-sporta/>

POPIS SLIKA

Slika 1. Regionalni park Mura-Drava.....	8
Slika 2. Topografska karta Mursko-dravskog otoka.....	10
Slika 3. Razglednica hotela Bahnhof u Čakovcu.....	11
Slika 4. Čakovečko kupalište.....	12
Slika 5. Gosti u Horvatovoj gostionici 1927. godine.....	13
Slika 6. Logo Hog Race festivala	14
Slika 7. Sastavnice održivosti	21
Slika 8. Odrednice održivog i neodrživog razvoja.....	22
Slika 9. Ciljevi i strategije Međimurja kao turističke destinacije	27
Slika 10. Odnos identiteta i imidža.....	28
Slika 11. Podizanje zastave Europske regije sporta 2022.....	29
Slika 12. BIMEP 2023	32
Slika 13. Prizor sa Speedway Grand Prix utrke.....	35
Slika 14. Amazon of Europe Bike Trail	44
Slika 15. Logo Amazon of Europe Bike Trail	45
Slika 16. Međimurska ruta.....	46

POPIS TABLICA

Tablica 1. Razlike čvrstog i mekanog turizma	23
Tablica 2. Dolasci i broj noćenja turista u Međimurskoj županiji 2017. – 2022.....	26
Tablica 3. Biciklističke manifestacije u Međimurskoj županiji	33
Tablica 4. Kriteriji bodovanja kandidata za dodjelu potpore turističkim događajima	39

GRAFIČKI PRIKAZI

Grafički prikaz 1. Spol ispitanika	47
Grafički prikaz 2. Dob ispitanika.....	47
Grafički prikaz 3. Uloga lokalne i regionalne samouprave u poboljšanju sportsko-turističke ponude	48
Grafički prikaz 4. Ulaganje lokalne i regionalne samouprave	49
Grafički prikaz 5. Sportsko-turistička ponuda Međimurja u posljednjih pet godina	50
Grafički prikaz 6. Sportsko-turistička ponuda Međimurja u posljednjih pet godina	50
Grafički prikaz 7. Potpora lokalne samouprave u sportsko-turističke manifestacije	51
Grafički prikaz 8. Važnost sportsko-turističkih manifestacija u Međimurskoj županiji.....	52
Grafički prikaz 9. Kvaliteta sportsko-turističkih manifestacija u Međimurskoj županiji	52
Grafički prikaz 10. Uloga lokalne i regionalne samouprave u organizaciji sportsko-turističkih manifestacija	53
Grafički prikaz 11. Promocija sportsko-turističkih manifestacija u Međimurskoj županiji	54